

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Петтото продолжение на Стотата
седница на Собранието на Република
Македонија, одржана на 2 април 2002
година

Седницата се одржа во зградата на Собранието на Република Македонија, сала I, со почеток во 12 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Стојан Андов, претседател на Собранието.

СТОЈАН АНДОВ:

Продолжуваме со работа по Стотата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Горанчо Лазов, Митко Тилевски, Томислав Стојановски и Александар Пандов ме известува дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Со оглед на тоа што немаме претставник од Владата по точката по која претресот беше во тек и каде што прекинавме со работа, привремено додека да дојде ќе го одложиме разгледувањето на таа точка и се враќаме на точката 4.

Преминуваме на точка 4 - Предлог на закон за концесии.

Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам општ претрес.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави министерот за економија господин Бесник Фетаи.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Поради итноста на одредени закони, претседателе, дали можат да бидат како први точки на дневниот ред, поради тоа што се итни за пристапување на Македонија во Светската трговска организација. Дали може точките 4, 6, 15, 17, 18, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, да бидат ставени како први точки на дневниот ред.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине министри отворив расправа за Предлог-законот за концесија. Сега сме во општиот претрес.

Молам, дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Законодавно-правната комисија поднесе амандмани на член 3 став 6, член 7 став 1, член 14 став 2, член 19 став 3 и 5, член 21

став 1, 2 и 4, член 24 став 5, 6 и 7, на насловот на член 25, член 28 став 4, член 33 точка 8, член 35 став 1, член 38 став 1 и 3, член 42 став 4, член 44 став 1, алинеја 5, член 47 став 1 и на членовите 49 и 50.

Отворам претрес по амандманот на член 3 став 6, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе. Министерот за економија.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Се прифаќа и благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 7 став 1 поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 14 став 2, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Отворам претрес по амандманот на член 19 став 3 и 5, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Отворам претрес по амандманот на член 21 став 1,2 и 4, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 24 став 5,6 и 7, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот по насловот на член 25, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 28 став 4, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Отворам претрес по амандманот на член 33 став 8, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Отворам претрес по амандманот на член 35 став 1, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАРИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 38 став 1 и 3, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 42 став 4, поднесе од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 44 став 1, алинеја 5, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на член 47 став 1, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Отворам претрес по амандманот на членовите 49 и 50, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

БЕСНИК ФЕТАИ:

Амандманот се прифаќа.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме за законот.

Добро, никој не гласал. Имаме 60 вкупно пратеници.

Но, прво, да го соопштам резултатот.

44 пратеници гласаа за, воздржано гласаа 13, против гласаа тројца пратеници.

Ве молам, да видиме дали во салата има доволен број пратеници. Очигледно е дека некој не гласал, а има 69 картици.

63 пратеници се присутни во салата.

Констатирам дека утврдениот резултат важи и констатирам дека Собранието го донесе Законот за концесии.

Минуваме на точка 6 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување ...

Слушам дека некој од пратениците бара да се изјасни процедурално.

Господин Гештаковски бара процедурално.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, сметам дека треба да го повикате министерот за финансии или претставник на Владата по законот за корупција. Бидејќи Парламентот беше спремен да расправа по тој закон, беа пријавени 10-15 пратеници и несфатливо е како претставникот на Владата по тој многу битен закон не е присутен. Не е присутен и заменикот. Незнам кои ингеренции ги имате, односно знам кои ги имате, но дали ги превземавте. Дали го повикавте претставникот на Владата по антикорупцискиот закон или законот за спречување на корупцијата, да биде присутен и зошто не е присутен, би сакале да знаеме и од вас да добиеме информација. Бидејќи пратеничката група на СДСМ во основа беше спремена да расправа по тој закон. Влегуваме во многу важни закони, кои и вие сте свесни ги измешавме малку односите, додека да се снајдеме има одредени амандмани, затоа што седниците се закажувани, презакажувани, веќе ја приманвме и ја напуштивме 104-та седница и сега преминавме на 100-та. Затоа, би ве замолил во името на пратеничката група да не известите зошто не се присутни претставниците на Министерството за финансии, односно на Владата министерот или заменикот министер. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Претставник е министерот за правда и неговиот заменик. Известен сум дека во текот седницата ќе стигнат да присуствуваат и ние ќе расправаме по тој закон. Меѓутоа, во тек се други обврски, кои сега ги спречуваат во овој момент, седница на Влада и некои други обврски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Во име на пратеничката група вашето образложение не го прифаќаме, бидејќи е седница на Влада, но тука се и други министри. Седница на Влада, доколку министерот е зафатен, тука е заменикот министер. Би инситирале, за да не бараме прекин на седницата или пауза во оваа фаза, за да се концентрираме да можеме да придонесеме во расправата по другите закони, а чувствувам дека имаме одредено мислење дека треба набрзина или во одредена процедура да поминеме 15 или 20 закони, да го повикате на говорницата министерот за правда или заменикот министер за правда да дојдат и да ја завршиме расправата по законот за спречување на корупцијата.

СТОЈАН АНДОВ:

Добро, повикајте го министерот за правда ако може да дојде, тој треба да биде на располагање на Собранието.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, секаде во светот и во демократските земји кога заседава Парламентот, а особено кога заседава за прашања кои се многу важни, многу битни за граѓаните, за државата, за функционирање на демократијата, министерот треба да биде присутен. Сметам дека тоа на вас ви е многу добро познато. Затоа министерот треба да ги остави сите други обврски, да дојде во Парламентот, бидејќи сме спремни да расправаме по тој закон, каде се пријавени 10 до 15 дискусанти. Ние ќе учествуваме во оваа фаза по другите закони, но би било најнормално, доколку чувствуваме одредена потреба дека не сме спремни по одреден закон, да побараме пауза, па да ја разгледаме, бидејќи сите сте свесни дека на оваа седница колкав број на точки ги има и колку се важни тие точки.

СТОЈАН АНДОВ:

Јас само ве информирам, односно сакам да ве информирам дека денес ќе работиме цел ден, веројатно и вечерва, така што ветено ми е дека министерот за правда или неговиот заменик во текот на денот ќе дојде и ќе ја обавиме расправата по тој закон. Тоа е барањето.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине претседателе, не во текот на денот, треба да дојде кога беше закажана точката на дневниот ред. Вашето однесување остава одредено сомнение во делот на работата. Ние сме спремни како пратеничка група да работиме, тоа сме го искажале повеќе пати и ќе работиме согласно Деловникот и согласно предложениот дневен ред. Не се согласуваме да работиме, да донесуваме закони во кои нема да дадеме свој придонес и во кој нема да учествуваме. Од причини, што во најавата во телеграмата вие најавивте дека ќе продолжиме со стотата седница, а прва точка на стота-та седница е законот за спречување на корупцијата.

Затоа, уште еднаш ве замолувам да го повикате министерот за правда или неговиот заменик да дојдат, а не во текот на денот. Отворите одредено сомнение кај пратениците дека одредени закони, сите закони се важни, треба денес на оваа седница да усвоиме 20 или 30 закони, па да се покриеме за она што не работевме претходниот цел месец. Благодарам

СТОЈАН АНДОВ:

Сакам да го известам Собранието дека сите претставници на Владата по сите точки се уредно поканети. Тука нема некој посебно да го кани. Секој е уредно поканет да дојде. Тие ќе стигнуваат овде и ќе работиме како се тука. Јас можев да одложам и да не почнеме, само бидејќи овде видов дека има претставник по еден закон, по некој од законите, реков да не губиме време и сега да работиме. А, тие штом ќе дојдат, ќе продолжиме по тие точки. За денес се канети сите.

Инаку, и сега еве кажувам дека треба да го повикаат министерот за правда. Веројатно ќе го повикаат. Ќе ме послушаат да го повикаат и очекувам тој да дојде.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Во име на пратеничката група барам половина час пауза да го повикате министерот за правда.

СТОЈАН АНДОВ:

Пауза од половина час.

(Пауза од 12,15 часот до 15,00 часот)

(По паузата)

Со седницата продолжи да заседава Оломан Сулејмани, потпретседател на Собранието на Република Македонија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Имаме 62 пратеници присутни во салата и можеме да продолжиме со работа.

За жал, иако министерот за правда го известивме да присуствува на оваа седница и да продолжиме по неговата точка, тој и неговиот замени неможат да присуствуваат од оправдани причини.

Предлагам да продолжиме по другите точки до дневниот ред.

Продолжуваме да работиме по 6-та точка од дневниот ред - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за угостителската и туристичката дејност, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за угостителската и туристичката дејност.

Ве молам да гласаме.

Според гласањето, веројатно некој не гласал.

Ги молам службите да ги пребројат уште еднаш пратениците.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Констатирам дека заклучокот е усвоен и гласањето важи.

Отворам општ претрес по предлогот на законот. Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на закон.

Ве молам да гласаме.

Ги молам службите да ги пребројат пратениците, бидејќи според гласањето, немаме доволен број пратеници.

Во салата се присутни 63 пратеници.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на закон.

Отворам општ претрес по предлогот на закон.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави господинот пратеник Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине потпретседателе, би сакал да укажам дека со предлогот на законот за изменување и дополнување на законот за

угостителска и туристичка дејност, во основа се прават одредени подобрувања во делот на извршување на функцијата, а во делот на распределбата на надоместокот на таканаречната туристичка такса во корист на општините.

Јас би сакал, претставникот на Владата да образложи едно решение кое е во овој закон, за да можеме да одлучуваме во делот на тоа дали да го прифатиме овој закон, барем за мене лично, или не.

Со членот 7 од предложениот закон, членот 10 се менува и гласи Работното време на угостителските објекти, односно за сместување угостителски објекти единствено туристичките бироа и туристичките објекти ги определува Владата на Република Македонија.

Кога се донесуваше овој закон во овој Парламент, во средствата за информирање се водеше една огромна полемика за работното време на угостителските објекти. Тогаш, врз основа на одредени стручни, научни и други согледувања и одредени интервенции од Владата, од родителите од здруженијата на педагози, беше утврдено оптимално работно време.

Со ова решение на Законот, Владата одеднаш и без одредени причини, го напушти така утврденото работно време за угостителските објекти, како во туристичките места, така и во урбаните центри и утврдувањето на работното време го пренесуваат исклучиво во надлежност на Владата. Не да не и се верува на Владата, бидејќи определувањето на работното време на угостителските објекти и понатаму сметам дека треба да се утврдува со закон. Тоа е подемократски, тоа е поповолно и тоа е во интерес на сите заинтересирани субјекти.

Јас не би сакал да повторувам, сите присутни во овој Парламент како граѓани и сите оние граѓани кои се заинтересирани, кои имаат одредени проблеми од бучавата, почитувањето или непочитувањето на работното време, револтот кој е предизвикан кај младите за ограничување на работното време, сметам дека треба овој Парламент од претставникот на Владата да ги слушнете аргументите, особено, дали Владата, бидејќи понатаму ќе го пределува работното време со одлука, смета да го продолжи работното време, дали смета да го намали работното време, кои се причините што ја одзема оваа надлежност Владата, утврдена со закон, процедура и постапка, особено кои се причините и што во основа Парламентот, доколку имаше таков предлог, не му предложеше Владата на Парламентот да го разгледат матични комисији, да добие

одредена јавност, или зад ваквото решение стои одредена намера на Владата, на мала врата да го измени работното време, многу важно, многу битно за одвивање на целокупниот живот како стопански, така семеен, така школски во Република Македонија и во секоја држава, бидејќи работното време на угостителските објекти имаат повеќекратно значење. Тоа е една од основните забелешки што би сакал претставникот на Владата да го изнесе пред овој Парламент, бидејќи радикално врз основ, на различни закони, Законот за вршење стопанска, туристичка и угостителска дејност сме имале и секогаш работното време се определувало со закон. Незнам и од уставно правен аспект би требало да се види, дали ќе оди на Уставен суд да се утврди тоа право.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Александар Гештаковски. Дали претставникот на Владата мисли да одговори?

АЉУША БЕГОВСКИ:

Јас би одговорил на кратко. Се работи за тоа, заради ефикасност во донесувањето пократка е постапката. Ако се оди по собраниска процедура, тогаш постапката ќе биде многу долга. Ова е чисто од практична постапка така. А нема да се интервенира заради продолжување или такви причини.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на заменикот министер Аљуша Беговски.

Дали некој друг бара збор?

Има збор господинот пратеник Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Мислам дека прашањето што го покрена господинот Гештаковски по овој одговор, добива на соодветна тежина.

Имено, законите се носат во Собранието, во процедура утврдена со закон, само заради фактот дека е невозможно на некому условите за работа да му ги менувате преку ноќ, тука на Влада. Токму тоа е целта на законот: да дадеме одредена сигурност дека неможе во процедура која Владата ја најавува да се воведува работно време, работни денови, ноќно, дневно и тн.

Токму законската процедура овозможува на граѓаните да бидат заштитени од катадневни промени што Владата може да ги прави на секоја седница со уредба што може да ја донесе.

Законот има некоја процедура со гаранција дека тоа ќе трае малку подолго, отколку што некој сака кајатдневно да ги менува.

Затоа мислам дека токму интервенцијата на господинот Гештаковски станува веќе умесна за амандман на овој закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Никола Поповски.

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес. Отворам претрес по текстот на предлогот на законот.

Законодавно-правната комисија поднесе амандмани на член 6, член 22 став 3 и на член 24-б во новиот член 52-а.

Комисијата за стопанство поднесе амандмани на член 13, во новиот во член 30-в став 2 и на член 16 во новиот член 33-в. Отворам претрес по амандманно на член 6 поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉУША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на претставникот на Владата.

Отворам претрес по амандманот на член 13, во новиот член 30-в став 2, поднесен од Комисијата за стопанство.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉУША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на претставникот на Владата.

Отворам претрес по амандманот на член 16 во новиот член 33-в поднесен од Комисијата за стопанство.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉУША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Аљуша Беговски.

Отворам претрес по амандманот на член 22, став 3, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил претставникот на Владата.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉУША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на претставникот на Владата.

Отворам претресе по амандманот на член 24 во новиот член 52-а, поднесен од Законодавно-правната комисија.

Со овој амандман се согласил претставникот на Владата.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉУША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на претставникот на Владата.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на законот го отавам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Од присутни 67 пратеника, 46 гласаа за, 20 воздржани и 1 против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за угостителската и туристичката дејност.

Минуваме на точката 7-Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на закон со Предлогот на закон поднесен од пратениците Милан Ставрев и Сејфедин Харуни, мислењето на Владата како и извештаите на Комисијата за меѓунационални односи и дописот на ЗПК, ви се доставени односно поделени.

Согласно точката 2 на амандманот X на Уставот на Република Македонија, овој закон се донесува со мнозинство присутни пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од присутните пратеници, кои припаѓаат на заедници кои не се мнозинство во Република Македонија.

Отворам претресе по предлогот за донесување на закон.

Молам кој бара збор?

За збор се јави господинот пратеник Сејфедин Харуни.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа пратеници,

Јас само накратко сакам да го запознаам овој аудиториум со нашиот предлог и мала измена во Законот за високо образование.

Јас сум еден од предлагачите на овој закон за некои минимални измени, дополнувања и како може така да се рече и за допрецизирање на членот 154 од Законот за високо образование со нов став, иако со нарушено здравје дојдов во Собранието пред почитуваниот аудиториум да потенцирам само неколку несоборливи докази, кои се во прилог на нашиот предлог и тоа: на собраниската комисија за меѓунационални односи, чиј претседател сум јас ваквиот предлог за измена беше едногласно усвоен од сите членови и претставници на поделни партии од овој Парламент.

Високите интелектуални кругови на Република Македонија, а и јас исто така, сметам дека проблемите во врска со функционирањето на образовните и едукативните процеси во сверата на високото образование, ако сенима предвид фактот дека долги горини и јас сум бил и сеуште сум актуелен и волонтерски соработник во разни органи и совети во сверата на високото образование во Република Македонија и пошироко на поранешнис југословенски простор.

Во Република Македонија не само на одделни факултети, туку и линеарно на сите универзитети, во последната деценија од минатиот век, поготово и во овие; две последни години, не е вршена стручно ниту проста репродукција со млади и перспективни кадри.

Во вакви услови, со додавање на нов став, по член 154, од Законот за високо образование, се дава можност и тоа, во ретки случаи, по исклучок а не по правило, да им се одложи заминување во мировина на мал број познати и признати високостручни образовни кадри, едукатори за по една учебна година, доколку, таквата потреба ја оцени највисокиот орган, наставно-научниот совет во високообразовната институција. И тоа за секоја учебна година одделно, што е во согласност со член 108 од Законот за работни односи, а уште повеќе што актуелните состојби ја налагаат ваквата наша определба. На крајот да не ми биде замерено на моите скромни познавања и од областа на правните науки, во тој контекст сакам да го истакнам мислењето на еден од

најголемите умови во историскиот развој на човештвото дека, како што добриот архитект и статистичар, пред да отпочне со проектирањето, со изградбата на еден објект, прво го испитува теренот, со неговата инфраструктура и оценка за издржливост на предвиденот терен, така и добриот законодавец, пред донесувањето на законот, најпрво треба да оцени како тој закон ќе биде прифатен од оние кои треба да го спроведуваат.

За жал, кај нас ваквите определби и укажувања, во голем број на случаи не беа почитувани и не се почитуваат.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ: продолжение

Сакам посебно да потенцирам дека зборувам во светилиштето на законодавниот храм на РМ во кој треба да се донесе одлука за свети-лиштата и храмовите, како што универзитетите во кои се едуцираат високо образовни стручни и научни кадри на РМ. Да го направиме чекорот како што го прават. Да го направиме чекорот како што го прават и западно-европските универзитетски центри. Тие до крај ги исцрпуваат големите умови и е голема чест таквите умови да предаваат на одделни факултети. Македонија такви кадри има. Би сакал да го подржите овој предлог закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Сејфедин Харуни.

За збор се јави г-динот Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници,

Дали денес расправаме за законот за високо образование, бидејќи ректорот е информиран дека денес нема да стане збор за високото образование и оваа расправа нема да влијае за измена на законот за високото образование, поточно за Фондот за високо образование.

До колку денес се расправа јас си земам за право да се јавам за дискусија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Тоа е друг закон.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Тогаш се извинувам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор се јави г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Г-дине потпретседателе, дами и г-да пратеници,

Сакам само да го истакнам ставот на СДСМ дека, иако има контраверзии во врска со овој закон, ние ќе ги уважиме аргументите

кои ги изенесе г-динот Сејфедин Харуни и кои се соопштени од двајцата предлагачи на законот. Врз основа на тие аргументи ќе гласаме за донесувањето на овој закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Никола Поповски.

За збор се јави г-динот Димитар Батковски.

ДИМИТАР БАТКОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани членови на Владата, почитувани г-да пратеници.

Во врска со овие предло измени што се предлагаат за законот за високо образование, јас морам на кратко да изнесам свое видување кое што, еве, можеби на дел од пратнеиците нема да им се допадне. Меѓутоа јас моите размислувања ги темелам врз тоа што и јас потекнувам од Универзитетот и јас исто така се наоѓам пред една фаза кога јас би требало овие предлог измени да ги поддржам, бидејќи за шест-седум години јас треба да заминам во пензија. Со овие измени јас сега треба да си овозможам да продолжам пак да бидам професор и тн. Но јас сметам дека овие предлог измени не треба да се прифатат.

Навистина мене ме чуди што, еве, предлагачите настапуваат со такво разубедуваше да создадат една состојба дека ние со овој закон на некои најспособни кадри во нашава држава треба да им овозможиме тие да продолжат со својот работен век. Морам да ве убедам дека не е така затоа што сите оние професори и научни работници на универзитетите во Македонија имаат доста можности нивните творечки потенцијали и натаму да ги вградуваат во развојот на нашата држава. Во никој случај тие не се отфрлени.

Со едни вакви измени кои само на изглед дејствуваат дека се мали и безначајни, верувајте тие се многу значајни и многу суштински. Во таа смисла предлагам ние да не ги прифатиме бидејќи сонив се прават едни такви промени во Универзитетот кога доаѓаат од суштински промени кои ќе имаат негативен одраз врз работењето на Универзитетот. Зошто? Затоа што голем дел од тие млади и способни кадри кои седат на нашите универзитети и со овој закон ние ќе направиме тие да неможат да напредуваат односно да не бидат примени во самиот универзитет.

Мене навистина ме чуди ставот на пратеничката група на СДСМ што го изнесе г-динот Никола Поповски, да се подржи овој закон, затоа што ние неможеме во една ваква состојба кога многу наши способни и талентирани млади кадри неможат да дојдат

до израз на нашите универзитети токму заради тоа што има една група на кадри кои упорно сакаат да протуркаат едни измени и тие наши способни и млади кадри да си одат во странство, а ние под разни изговори, на некои на кои раборниот век одамна им изминал, пак треба да ги вклучиме во наставно-научниот и стручниот дел односно во наставно научните процеси.

Јас сметам дека овој закон не треба да се подржи, бидејќи оние кои не си обезбедиле соодветна замена, не направиле односно создале млади асистенти, млади доценти, сега да ги наградиме уште еднаш да продолжат и да бидат кочница за подмладување на нашиот научно наставен и истражувачки потенцијал. Јас во никој случај тоа не би го прифатил, бидејќи, ќе потсетам уште еднаш, ако јас треба да тргнувам од лични побуди, велејќи дека овие измени ќе бидат добри, јас треба да гласам. За да биде апсурдот поголем, можеби јас требаше да бидам предлагач на овие измени и тогаш веројатно пред вас и пред Македонската јавност ќе бев многу поубедлив. Меѓутоа во сето тоа треба да се има и малку образ. Нека ми опростат сите, но јас потекнувам од универзитетот, ги знам состојбите на Универзитетот "Кирил и Методи". Верувајте, на сите оние способни, талентирани кадри кои што го доживеале крајот на нивниот работен век треба да им одадеме должно почитување во тоа што тие во секое време ќе бидат добродојдени на Факултетот, ќе помагаат во научно-истражувачки проекти, ќе бидат вклучени и се вклучени во посдипломските студии. Тоа никој не им го оспорува. Меѓутоа, со овие измени што сакаме сега да ги направиме, да им дадеме да учествуваат со до дипломските сутидии, верувајте правиме една апсурдна состојба за што секој пратеник треба да се праша бидејќи, уште еднаш да кажам, со овие измени стопираме еден процес млади талентирани кадри да не одат надвор од нашата држава туку да останат дука, а овие кои отишле во пензија, тие повторно ќе бидат вклучени, да ги обучуваат тие млади луѓе. Тоа никој нема да им го забрнай. Меѓутоа, не со измени на законот за високо образование. Понатаму ќе следуваат и измени на Законот за работни односи и јас сум универзитетски професор и сакам законот да биде еднаков за сите, да не правиме исклучоци.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Димитар Батковски.

За збор се јави г-динот Аслан Селмани.

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Почитуван потпретседателе,

Сакав и јас да кажам неколку аргументи во однос на предложениот закон за високо образование.

Апсолутно ги прифаќам аргументите дека нашиот Парламент не треба да го прифати овој закон од причина што има плејада научни работници, асистенти, кои завршиле со одбрана на магистарска и докторска теза а чекаат по 15 или 20 години да земат предмет на соодветни факултети. Сметам дека ова ќе биде уште една пречка за младиот научен свет да дојде на своето соодветно место. Од тие причини сметам дека во РМ навистина има способни млади кадри и ние постарите генерации, и јас од таа постара генерација, треба да си одиме заслужено дома, да дојдат млади кадри кои ќе ги заменат постарите генерации, бидејќи само на тој начин можеме на младите генерации да им пружиме голема помош, тие да се вклучат во научно истражувачката работа.

Вториот аргумент е тоа што, навистина во РМ има преку 1000 магистри по соодветни научни дисциплини и др- на науки кои сеуште се надвор од научните институции па ако се прифати и овој закон тогаш навистина ќе бидеме една класична номенклатура која и понатаму ќе трае за бесперспективноста на младиот научен кадар.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Дали некој друг бара збор?

МИЛАН СТАВРЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван министре,

Јас сум еден од предлагачите на овој закон и би сакал само на кратко да кажам што ме поттикна да го предложам и да бидам копотписник на овој закон.

Пред се овој закон не нуди бенифиции, како што овде беше

изложено, туку овој закон се сведува на тоа, професорите на факултетите, научноистражувачките стручњаци по институтите кои на крајот од својот работен век не ги извршиле своите планирани или поставени задачи, како на пример, станале членови на некоја менторска комисија за докторат или за магистратура, треба да оди во пензија, во тој случај целокупната процедура за магистрирање и докторирање или околу некој научен проект, се прекинува со моментот на неговото одење во пензија. Значи се работи за довршување на започнати работи за кои што, за секој поединечен случај како што е добро

опишано во законот одлучува поединечно, подвлекувам поединечно, а не линеарно, наставно-научниот совет при факултетот односно институтот при кој што припаѓаат овие високостручни кадри. Уште еднаш велам, не станува збор за линеарно продолжува на работниот век на овие професори. Тоа практично е саом еднократно продолжување од три, пет или шест месеци, толку колку што ќе оцени и процени наставно-научниот совет или како што се вика раководството на институтот, да им се продолжи работниот век на овие професори, до толку повеќе што тие на крајот на тој работен век во кој оваа држава вложила, кои што создале кадри, сакале или не нормално дека ќе го напуштат своето работно место, од една страна, а од друга страна исто така нормално е да ги довршат своите задачи кои што ги започнале.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор се јави г-ѓа Гулистана Марковска

ГУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Почитуван потпретседателе,

Јас навистина ги ценам мотивите на предавачите. Прво тие се научно издржани, или би ги нарекла и хумани, од аспект на тоа што точно е дека на сите универзитети од умот никосј не се откажува така лесно.

Исто така држи образложението на г-динот Ставрев, во врска со одредени проекти кои се врзани со личности, дека би требало тоа да се направи. Меѓутоа, кога во нашата држава се би функционираше така као што треба, веројатно не би имало пречка овој закон да помине во Собранието. За жал, бидејќи постои реална можност од исклучокот да се направи правило, апсолутно ги подржувам и останатите дискусанти, затоа што, колку што сега ми е познато воопшто не станува збор односно проблем до колку некој професор е вклучен во некој проект, ако е член на одредени комисији, истиот, без оглед на тоа што неговиот работен век односно пензионирањето по сила на закон веќе му е завршено, и понатаму се вика да работи на проектот односно во одредени комисији. Тоа воопшто не е спорно. Генерално секој еден наставно-научен совет тоа го почитува.

Меѓутоа, ако ние со закон тоа го дозволиме, се плашам дека, се она што зборуваше г-динот Батковски, навистина ќе ни се случи, затоа што, ако секаде во светот, човек кој веќе работи во една врвна научна уста-нова завршува со процесот на своето научно усовршување, односно добивањето на титулата д-р на науки, некаде до 40-та година, дури тоа се смета и за лимит, кај

нас, за жал, почнува веќе во 40-та година и можете да бидете среќен, барем со голем број на колеги со кои разговарам, а кои што се вклучени на работа во универзитетски установи, можат да бидат среќни ако успеат да добијат докторат пред 40-та година. Тој број за жал е мал. На тие луѓе им останува некаде до 45-та односно до 50-та година да го завршат тоа, а целата нивна понатамошна работа која што е многу кратка, да биде сведена на тоа дали ќе добие докторат и дали ќе им биде допуштено, дури ако тоа го добијат, да добијат доцентура односно да биде отворено работно место за нивните квалификации. За тоа можам да дадам и конкретни примери од сферата од која што потекнувам, меѓутоа тоа ќе го зборувам во некоја друга прилика.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За збор повторно се јавува г-динот Димитар Батковски.

ДИМИТАР БАТКОВСКИ:

Навистина се извинувам за моето повторно јавување, но да дадам некои дополнувања бидејќи бе поттикнат од излагањето на г-динот Милан Ставрев. Тој навистина кажува работи кои или не ги познава, или не е упатен во тоа. Еве од кои причини:

Прво за комисији за докторати за магистратура и тн. и пензи-онираните професори и научните работници немаат никаква пречка ниту законска ниту на факултетот. Тоа е веќе пракса на сите факултети на двата универзитети. Меѓутоа, тоа што се бара со предлог на овие измени, се работи за додипломските стидии, они да држат предавања и испити.

Комисиите, дали се работи за докторати, за магистратури или комисија за оценка на кандидат и тн...

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Ги молам пратениците да седнат на своите места. Исто така и министрите.

Повелете г-дине Батковски.

ДИМИТАР БАТКОВСКИ:

Еве, ако овие вистини што јас ви ги кажувам дека професорите наставно-научните работници дека и после пензионирањето се вклучени во научно истражувачките проекти, во комисиите за одбрана, оценка, менторство на магистратури и за докторски дисертации, ве уверувам дека тоа е пракса и дека тоа е точно. Ако има некои други сознанија г-динот Милан Ставрев, за тоа што го изнесе тука, јас го уверувам дека не се точни. Ако не е точно тоа што јас го кажувам тука, еве

тука е министерот за образование и наука, може тој да каже односно може истото да го потврди.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Димитар Батковски.

За збор се јави господинот Сејфедин Харуни.

СЕЈФЕДИН ХАРУНИ:

Не сакам да реплицирам со двајца универзитетски професори, меѓутоа, бев веќе онака принуден да излезам и да кажам два-три збора.

Жалам што господата не го прочитале законот, овој предлог-закон што јас и господинот Талески го имаме предложено. Плус тоа, да се реферира тука за работи кои воопшто немаат врска со тоа што го кажува еден универзитетски професор, жалам. Или, не можете да го најдете себеси тука. Тоа е друга работа. Ние рековме за исклучок, за едукатори кои се истакнаа во своето 40 и повеќе годишна работа. Тие не се од 3.000 што се вработени во двата универзитети во Република Македонија. Од тие 3.000 и нешто вработени, тука можат да се најдат 10-15 истакнати научно-образовни високо стручни кадри. Не може, на пример, Батковски себеси да го најде тука. Не зборувам ни за себе јас, а камоли Аслан Селмани. Чест е за некои, на пример, од областа на економските науки да ги одржи некои предавања за пола учебна година што се кажува академска, Ксетне Богоев или Ѓорѓи Старделов, или од областа на правните науки Шкариќ, утре истиот тој ќе дојде на тоа правило. Или, на пример, од Албанците Џевад Гега, Ремзи Насими или пак Алија Алиу. На тие студенти ќе им биде чест да слушаат такви предавања од такви истакнати високо-образовни стручни кадри. Господине Балковски, ќе морам повторно да го читам аргументот за кого ние мислиме дека е доказ кој не може да биде побиеен. Во вакви услови со додавање на нов став во член 154 од Законот за високо образование се дава можност и тоа во ретки случаи по исклучок, а не по правило да им се одложи заминувањето на мировина на мал број познати признати воскостручни образовни кадри, едукатори за по една учебна година. Доколку, таквата потреба јас оцени највисокиот орган, наставно-научниот совет во високообразовната институција. Ако тој висок орган оцени дека од таков калибар на кадар имаат потреба,

Батковски, јас сум сигурен дека вашите аргументи што ги давате тука не дека немаа содржина, туку жалам што еден професор од Шумарски факултет сака да ни посоли многу памет овде. Жалам.

Јас можев да спомнувам и други кадри од високото образование што ги познавам, од Универзитетите во Република Македонија, но нека ми извинат што тие не ги спомнав, затоа што во Република Македонија има такви кадри. Мене ми предавал естетика на јазик Ѓорѓи Старделов и мене ми беше дика да слушам неговиот израз пред студентите, а зборувам за 70-тите години.

Ви благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Сејфедин Харуни. Меѓутоа, сакам едно објаснување, со тоа што ги молам останатите дискусанти да се обраќаат на Собранието, а не на претходен дискусант и добро е да се полемизира со тезите, односно со излагањата, а не со човекот кој пред тоа го рекол.

За збор се јави господинот Мерсел Биљали.

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Благодарам господине потпретседателе.

Мислам дека треба ако резонираме рационално, законот би требало да се поддржи, што се предлагаше од господинот Ставрев и од господинот Харуни и мојата констатација ја аргументирам од следниве аргументи. Имено, ние како држава, како општество претендираме да се интегрираме во сите евроатлански структури. Тоа е наша цел, политичка определба и национален интерес, а тоа значи интерес на граѓаните, интерес на државата, регионот и тн. Ние, значи, и овој сегмент високообразовната дејност сакаме ние или не сакаме, а треба да сакаме, тоа е неопходно е да се прилагодиме кон овие стандарди соодветно на процесот на нашето интегрирање во овие процеси. Така што, меѓу другото, тоа претпоставува и научно екипирање по одделни области на високообразовната дејност, што значи дека мора да признаеме дека ние сеуште имаме демоден модел на високообразовната дејност. Сеуште, според моите информации, над 90% по предметите по одделни факултети предава еден професор и евентуално има еден асистент. Тоа е до крај демодерирано и затоа ние мора да се прилагодиме кон тие стандарди на Европската унија на светот, а тие стандарди се лично дури, јас на

постипломски студии во Загреб видов за еден предмет предаваат пет професори за оддени области. Значи, до крај не е соодветно да предава само еден професор, затоа што тоа е можеби и субјективно, може и да се комерцијализира, можеби и соодветен монопол, семеен и тн., и ние мораме да одиме соодветно на тие стандарди и за еден предмет да се примат двајца, тројца, четворица или петмина професори.

Второ, јас сум за тоа да се поддржи предлогот од причини што ние имаме, за жал, голем дефицит на кадри од високообразовната дејност, така што исто така за жал, огромен број на способни кадри бегаат на запад, затоа што таму има подобри услови. Така, имаме случаи каде во одделни факултети им недостатува соодветен кадар со соодветна научна спрема. Затоа, ние тука треба да го поддржиме законот од причина што, како што предлагачите кажуваат по предлогот, тоа нема императивно дејство. Тоа има резултативно дејство, што значи е факултативно, така што факултетот секоја година ќе одлучи во соодветна процедура, во соодветни органи дали за еден професор ќе решаваат да продолжи понатаму да предава во некој факултет или не. Значи, таа можност ние треба да ја дадеме на факултетот, што е во согласност на принципот на автономијата на универзитетот. Јас верувам дека толку тие луѓе се совесни и нема да го злоупотребата ова дискреционо право на вреднување или одлучување за уште Некоја година, некој професор ако е корисен да продолжи да предава во соодветен факултет.

Трето, зошто мислам дека треба да се поддржи законот. Третото е веќе, многу актуелно, дури и на дневен ред точка 19 од 105-та седница е Законот за пензионирање, предвремено пензионирање, што значи дополнително ќе се товари пензискиот фонд. Сметам дека со овој закон практично ние не одиме кон тоа, туку напротив овозможуваме тој фонд, барем во тој процес да може да функционира без дополнително оптоварување од страна на овие структури кои предаваат во високообразовните установи. Затоа, апелирам, имам зборувано со повеќе пратеници, да се поддржи законот. Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Мерсел Биљали. За збор се јави господинот Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници,

Предлагачите на овој закон тргнале да го предлагаат законот со идеја одреден број на високо стручни професори, кадри на универзитетите во Република Македонија да останат по можност и после навршувањето на старосната граница, која според законското решение ги трера да одат во пензија. Ваков амандман, доколку се сеќавате, беше поднесен во јуни или јули 2000 година и тогаш не помина, односно не беше усвоен. Мислам дека и тогаш од сличниот број на пратеници исто вака беше бранета тезата и сега се наоѓаме на една и пол година после усвојувањето на тој закон. Сега, јас би се потсетил барем малку што тогаш се зборуваше кога се носеше законот, односно со овој член, со ваквото решение и ваквиот предлог. Тогаш беше вакас, Дека доколку вака се усвои, тоа ќе биде катастрофа за одредени институти, за одредени институции кои затоа што работат еминентни професори, арно ама тоа не се усвои и си продолжи работата, се усвои законот таков како што е. Сега, се поставува прашањето дали се случи катастрофата на тие институти, дали тие институти продолжија да постојат, дали тие институти продолжија да работат. Дали се случи одреден број на професори навистина да си заминат во пензија. Се случи, ама институциите не пропаднаа, институтите останаа, што значи работата продолжи да тече. Како се снајдоа факултетите каде што се случи таквото одење на кадри во пензија. Еве, јас можам да наведам примери од мојот факултет. Имаше постари професори по математика, по информатика, имаме еден или двајца постари професори, како се реши проблемот. Тие понатаму продолжија да бидат присутни на факултетите, да држат и понатаму часови, постои можност за хонорарно држење на часови. Понатаму, продолжија да работат со студентите, меѓутоа, законското решение не беше пресудно дали тие институти ќе опстојат или не. Значи, доколку фактот се изнесува дека, ете заминале и готово ги губиме неповратно тие стручни кадри. Тоа не е точно. Тие кадри продолжуваат да работат, само што се во пензија, а како награда на дополнителниот труд што понатаму продолжиме да работат имаат хонорарни примања од тоа изведување на настава,

посдипломска, одржување на испити и тн. Значи, според ова излагање, навистина, сметам дека не држат залагањата или фактите Дека со тоа неповратно се губи професорскиот кадар или потенцијал, бидејќи тој професорски кадар и понатаму останува активен. Ако тие професори цел живот работеле наука и понатаму продолжуваат да работат наука, ако работеле на постдипломски, повторно се ангажирани на постипломски студии, не се губи тој потенцијал. Затоа, сметам дека е тотално непотребна ваквата интервенција во законот и затоа ќе гласам против овој закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Данило Глигоровски. Дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Ве молам да гласаме.

Ги молам пратениците да влезат во салата и да поминеме на гласање.

Ги молам службите нека ги пребројат пратениците, за да видиме дали имаме точен број на пратеници.

Бидејќи немаме кворум за гласање, предлагам да продолжиме со претрес по другите точки. После заклучоците ќе се вратиме на гласање на овој закон.

Продолжуваме по точката 8.

Минуваме на точката 8 - Предлог за донесување на закон за високото образование, со Предлог на закон.

Пратеникот Ѓулистана Марковска во име на предлагачите го повлече предлогот за донесување на закон за високото образование, со предлог на закон.

Минуваме на точка 9 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование.

Предлогот за донесување на законот и извештајот на Комисијата за меѓунационални односи, ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави господинот Благој Ханџиски.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Господине потпретседателе, почитувани колеги,

Овој предлог на Владата за измени и дополнување на Законот за високото образование, како моите колеги од двата државни универзитети, интелектуалците, научните работници и пред се студентите и јас го почувствував како директен атак врз институцијата од кои потекнаа, создадоа, развија и ја крепаа младата македонска држава, сите останати институции, без кои таа немаше таа ни да преживее, ни да се остасмоостои, ниту да се етаблира во семејството на современите европски и светски држави. Значи, малку е да се каже дека со предлогот за измените и дополнувањата на Законот за високото образование се напаѓа само автономијата на универзитетот загарантирана со Уставот, туку дека се посегнува во двата основни механизми со кои универзитетот ги движи општествата напред а тоа се слободата на мислата и креативноста. Секоја држава, секој граѓанин, посебно од демократските и прогресивни држави, ако го посетите, првата работа што ќе ви ја покаже нема да биде зградата на Владата, или на некое министерство, туку зградите и опременоста на образовните институции на универзитетот и ќе се труди да ви покаже колку децении, векови или милениуми ги има универзитетското образование кај нив.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ: (продолжение)

Повеќето од нив во последно време се побогати од нас, а сепак нема да ви се фалат со материјалните богатства што ги имаат, туку токму со духовните богатства. А, тие се рожба на образованието во целина, на слободата на мислата и креативноста, негувани на автономните универзитети.

Целокупниот цивилизациски напредок и достигнуања се резултат на раната свест на народите и за тоа дека треба да се создаваат сите предуслови луѓето да можат слободно да мислат, да можат слободно да работат, творат и да се стекнат со што подобро образование. Ние, ниту во минатото, кога сме немале држава, па ниту ден денеска кога еве ги имаме таквите предуслови, само сме ги сонувале а не и

имале и како одат работите, затоа што се наоѓаме во длабока економска криза, уште долго време и ќе ги немаме. Ама, сепак може да кажеме дека се што имаме или тоа што сме денес ние, сме го направиле, сме го постигнале само преку образованието.

Јас, некакви материјални богатства немам. Ама и тоа што го имаме сум го стекнал само благодарение на тоа што се здобив со добро образование, што целиот живот имав добри учители, добри професори, добри воспитувачи. На образовен план постигнат повеќе, може би повеќе и од моите учители и професори. Ама и ден денеска кога ќе ги сретнам а жив е сеуште учителот кој ми предаваше во прво одделение, пред нив стојам мирно. Не од нешто друго, само од бескрајната почит, кон доброто образование и воспитание што ми го дале.

Затоа денеска, гледајќи го овој предлог за изменување и дополнување на Законот за високото образование ниту можам ниту смеат да останам од страна и да не укажам што добро а што лошо може да ми донесе ако тие измени или ако тој закон го поддржиме. Веднаш да кажам овој предлог или овој закон или решенијата за промените во него се враќање назад, а не исчекор напред. Ова е тешка деформа, а не и потребна и корисна реформа. Ова е газење на сите напор направени во последните 10 години да се реформира а не деформира високото образование и ова е само уште еден од зафатите да се реализира синтагмата на власта за која често се зборува а која што гласи: " не е цело, ако не е се". Таа се практикува од првиот ден на доаѓање на власт на Коалицијата за промени и се темели стратегијата се, ама буквално се да се стави во државата под контрола, од детските градинки и паркиралиштата до големите банки и одморалиштата, од селските задруп до најголемите комбинати, од спортските сојузи до националните институции, од печатниците до медиумите, од здравството до судството, од социјалата до осигурителните друштва, од школите до факултетите и еве сега до државните универзитети. А, се разбира, ако не се успее во тоа, ако работите некаде запнат, тогаш се формираат паралелни сојузи, како што е тоа случај со студентските, спортските сојузи, паралелни друштва на претседатели, паралелни институции итн.

И, за таквото практикување на власта цело време бараме поддршак, бараме национално единство. Националното единство со кое што би се дал легитимитет

на таквото практикување на власта, нема да не одведе кон нешто подобро ако тоа не се промени, туку кон понатамошно разнебитување на институциите во државата. А, Универзитетот е еден од најбитните столбови на кои почиваат речиси, сите тие останати институции.

Затоа и се вложи толкав труд во изминатите 10 години и нашиот Универзитет да се реформира и стане целосно компатибилен со универзитетите во државите со кои сакаме да ја споделуваме нашата посветл иднина.

Тие реформи почнаа веднаш по осамостојувањето. Иако образованието, по дефиниција, е најконзервативниот систем што не трпи брзи реформи, а камоли непромислени експерименти какви што веќе беа направени знаете и во 70-тите и во 80-тите, а еве ни се повторуваат и денеска.

Во секоја држава образованието е столб и движечка сила на севкупниот развој и прогрес. Тоа е општо познато. Може да биде најиспла ливата инвестиција, но и најпромашена. Може да реформира други области од општественото живеење на една држава може и да ги деформира. Може самото да се реформира, а може и да застане во место или да се врати со децении назад, осакатувајќи генерации и генерации млади луѓе или директно поткопувајќи го севкупниот прогрес на општеството.

Затоа, како систем образованието и се гради внимателно и постепено. И затоа реформите во него долго време со обмислуваат, анализираат и дури тестираат. Тоа посебно важи за високото образование, за универзитетот кој почива на долги традиции, кој се надоградува филигрански и тоа чекор по чекор, колку што е можно повнимателно.

Познато е дека ниту еден систем, независно од неговата комплексност или конзервативност, како што е тоа случај со универзитетот по дефиниција, не може ни да функционира а камо ли да се развива ако не е поставен на добри концепциски основи, ако не е усогласен со современите потреби и трендови, со потребите на државата во целина или пак со образовни системи на други држави. Впрочем, го живееме времето на сеопшта глобализација. Се до експериментите во високото образование во 70-тите години и експериментите во средното образование во 80-тите години, кога тоа средно образование речиси целосно или докрајни граници ни беше шуваризирано, независно од политичкиот и економскиот систем што го

живееме во тоа време, ние имавме квалитетен систем на јавно образование, базиран на основите на старата француска класична гимназија и подржан од јасно дефиниран систем или дефинирани вредности и критериуми и за наставниците и за учениците. Тоа што во еден недоволно ефикасен економски систем, каков што беше системот до 90-тите години, што се практикуваше сепак полу-пазарно, успеавме да прескокнеме векови, имајќи предвид од каде тргнавме 1944 година, се солжи само на масовното и добро образование на кадри кои произлегоа од него за сите области. Тие резултати ќе беа дури и уште поголеми ако нашето образование не ги претрпеше неколкуте катастрофални експерименти со кои што тогашните власти си ги решаваа натрупаните социјални и политички проблеми. Тие експерименти осакатија повеќе генерации и на свој начин, како "фитбек" негативно се одразија врз ефикасноста и на политичкиот и на економскиот систем на државата.

Токму од овие причини, по осамостојувањето повеќе години образованието кај нас беше изложено на сериозни стручни анализи кои покажаа дека треба да се реформираат сите негови степени, почнувајќи од најнискиот, мпредучилишното и основното образование, па завршувајќи со највисокиот, универзитетското образование. Внимателно се крадеше концептот на реформите иако често и непотребно, многу споро и бавно. За што во одредени периоди имаше одредени причини. Меѓутоа, следејќи ги современите трендови, посебно глобализацијата на економијата и пред се на образованието, без поголеми потреси и потешкотии, веќе се создадоа барем потребните законски услови за таквите ефикасни реформи и на основното и на средното образование и на високото образование.

Посебно внимателно, како што ви е познато се подготвуваа реформите на високото образование, иако по мене и тие траеја предолго. Концептот се градеше со примерна предострожност, со црпење на туѓи искуства и сознанија, со ангажирање на еден, нависина, импозантен број експерти од страна на давателите и од страна на примателите на образовните услуги. Беше отворена широка јавна расправа во која што учествуваа и наставниците и родителите, студентите и стопанствениците и нивните асоцијации и организации и што не е помалку важно, заради усогласеноста со нејзината легистлатива и заради компатибилноста на системите во таа јавна

расправа и директно учествуваа експерти од ЕУ. Се изготвија 12-тина предлози на законот, а предлогот за неговото донесување ова Собрание за прв пат го разледуваше уште во далечната 1995 година. Тогаш, пратнеиците донесоа Заклучок со кој што се прифати потребата од негово донесување и се задолжи Владата да ја изготви конечната верзија на предлогот на законот. За реализацијата на овој Заклучок во Министерството за образование се формира стручна група од истакнати професори на двата универзитети, претставници на Сојузот на студентите и претставници од други институции и организации.

Во предлогот на законот што го подготви оваа група, нависина беа внесени повеќе предлози од нашите експерти и институции, но и многу туѓи решенија, веќе проверени во праксата, а се со цел да се обезбеди и компатибилност со Европските норми и стандарди. Се организираа експертски расправи и со претставниците на Советот на Европа, носители на Програмата за законодавна реформа во високото образование и научно истражувачката дејност и тоа, само да потсетам на Советувањето во јули 1996 година во Скопје, па во октомври 1996 година во Стразбург, па 1997 година повторно во Скопје, повторно Стразбург 1997 година, на крајот кога се утврди конечната верзија.

Сугестиите и предлозите во целокупната таа соработка и од јавната расправа речиси во целост беа уградени во Предлогот на законот. Решенијата во него, во голема мерка се усогласија со основните европски документи што ја регулираат оваа витална дејност од јавен интерес. Така, предлогот беше усогласен со стандардите од конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи, Европска конвенција за општа еквивалентност на времетраењето на студиите, Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства, Лисабонската конвенција за признавање на дипломите, Европската повелба за регионалните и малцинските јазици, документите за финансирање на државните високообразовни институции и др.

Покрај тоа се вградија и решенијата, како што се следниве:

- се утврди дека целокупната високообразовна дејност во ова држава е од јавен интерес

- се конкретизира уставната одредба од членот 4 за автономноста на Универзитетот и тоа од непобедливоста на неговата територија, до остварување на образовната научно истражувачката, уметничката дејност и творештво

- понатаму изготвување и донесување на образовните и научно истражувачките планови и програми

- изборот на наставно научните и научните работници и соработници

- утврдувањето на условите и критериумите за запишување на студентите

- остварување на издавачката дејност

- меѓународната соработка на универзитетите и друго.

Се создаде законска основа за едуцирање на воспитувачи и наставници за предучилишното и основното образование на јазиците, по тогашниот Устав, на националностите. Се создаде законска основа за формирање приватни факултети и академии вон или во државните универзитети. Се создаде законска основа за формирање на странски, високообразовни установи на еден од светските јазици и јазиците на припадниците, по новиот Устав, на другите народи кои живеат во Македонија и се озаконија сите потребни процедури за тоа, на идентичен начин како што тоа е уредено во земјите со долгогодишни традиции на искуства. Така во Македонија се роди првиот универзитет, Штуловиот универзитет во Тетово. Се дефинираа нови оригинални надлежности на Универзитетот, новите органи на управување на начин како што е тоа решено на универзитетите со долгогодишни традиции и се уредија на значајните прашања за нивниот развој, за развојот на универзитетите во Македонија преку донесувањето, се разбира на Програмата за високообразовната дејност од страна на ова Собрание, за финансирање на образованието преку Републичкиот фонд за високо образование и за управување со името на Универзитетот.

Почитувани колеги,

Далеку од тоа дека со ова сакам да кажам дека решенијата во конечната верзија на Законот за високообразование се апсолутно најдобрите и дека нема простор за нивно натамошно дополнување, подобрување или измени. Со него, после неколку годишна работа, вложен труд и туѓи и наши искуства и познавања, проектот за реформа на универзитетот беше

доведен до завршна фаза и озаконет со усвојување на Законот за високото образование во 2000 година, Закон што е објавен во "Служен весник бр.24 од истата година.

Така,согласно процедурата требаше да влезе на сила точно на 11 август 2000 година. Не само заради чувствителноста на некој од решенијата за високото образование на националностите вградени во него, туку пред се како резултат на разбирањата за неговата генерална суптилност во оваа завршна фаза активно беа вклучени сите пратници на овој парламент, матичната комисија и придонесоа повеќе од тие решенија да добијат на квалитет, па затоа масовно и гласаа за Законот. И јас чувствував посебна обврска да придонесам или помогнам, толку колку што знам и умеам и не само што посветив 30-тина дена интензивна работа,на интензивни анализи и компарации на предложените решенија туку подготвив и повеќе од 40-тина амандмани од кои повеќето и беа усвоени, што е, се разбира, за поздравување. Оттука, и има, навистина, некој посебен однос према Законот за високообразование донесен 2000 година.

Очекував час поскоро да почне да се применува во праксата. Иако сме во длабока економска криза, барем некои од решенијата што не бараат материјални средства или дополнителни средства, за што немаме можност за дополнителни средства во Буџетот, да се применат во праксата и да донесат или ги донесат новите односи во високото образование.

Меѓутоа, што се случи? Таман се донесе законот, министерот што го бранеше, овде пред нас, кратко време потоа, иако молеше од оваа говорница да остане министер, беше реконструиран. И, се разбира, дојде старо-новиот министер, колегата Новковски, кој се заколна овде, на оваа говорница пред нас и пред целокупната македонска јавност дека ќе ги почитува и Уставот и законите. И несамо што се заколна пред Уставот и законите, туку како министер стана и најодговорен за примената на Законот за високото образование, донесениот закон, во пракса.

Спротивно од тоа, министерот, веднаш како да заборава

на преземените обврски. Почна со неговото одлагање или одложување на неговата практична примена во пракса, се до денеска. Едноставно, да се послужам со неговата терминологија, некои од решенијата ги

прогласи за рецидив од минатото, за решенија....

(Министерот Новковски се упатува кон мпретседавачот за консултација).

Дозволете да завршам, па ќе си дојдете на ред по мене. **ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:**

Повелете господине Ханџиски, продолжете.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Значи, министерот Ханџиски некои од решенијата ги прогласи за рецидив од минатото. Тоа е негово право. И сите, кога го анализираме Законот, не ги одобруваме сите решенија и може да им дадеме ваков или онаков квалификатив, меѓутоа, побитно е тоа што некој од решенијата ги прогласи, претпоставувам затоа што не сме правници, врз основа на советот од правниците кои работат во Министерството и Владата, за спротивни со Законот за органите на управата.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ: (Продолжение)

Тука пред се мислам на неговата заложба за укинување на Фондот за високото образование и следствено на тоа и на Управниот фонд, или на Управниот одбор во кој 7 члена делегираше Владата, а 8 члена требаше да бидат бирани од интеруниверзитетската конференција и да ги претставуваат вработените на универзитетот. Тоа што таа теза на која што се фаќаат и некои од колегите пратници кои што имаа предложено сличен закон воопшто не држи, изгледа дека не е важно.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Колега Ханџиски, малку се одалечивте од дневниот ред и ве молам да бидете пократки.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Јас зборувам за закон за високо образование бидејќи учествувам во расправа во начело. Во таа расправа во начело сакам да кажам се позитивно и негативно што може да произлезе од тоа, ако го донесеме овој закон. Затоа сега се поставува прашањето, ако Фондот за високо образование не е во согласност со Законот за органите на управата, како по тој ист закон за органите на управата постои на пример Фонд за пензиско и инвалидско осигурување, или уште поилустративно како што пишуваат медиумите како постои најпроблематичниот фонд во државата, а тоа е Фондот за здравство под истиот закон

за органите на управата, затоа што Фондот за здравство финансира здравствена дејност за кое што постои Министерство за здравство како што постои Министерство за образование. Значи, може фонд за здравство, ама фонд за високо образование не. Или со други зборови, Фондот за здравство е во согласност со законот за органите на управата, ама фондот за високото образование не е и тоа во истата држава и под истата влада. Но, изгледа дека може ако се сака двата универзитети да продолжат да живеат со нагрисена автономија затоа што еден дел од тоа што значи автономност на универзитетите директно произлегува од финансиската автономија која што со укинувањето на фондот и со укинувањето на управниот одбор кој што требаше да управува со фондот, едноставно се губи, а тоа значи средствата за образованието целосно и средствата за високото образование да останат во Министерството за образование и да се делат според критериумите според кои што досега се делеа, иако и тука има некои измени со кои што се прават обиди средствата да се пренасочат спрема еден, или друг факултет во рамките на еден ист универзитет.

Кога се носеше законот 2000 година ниту Владата, ниту тогашниот министер за образование не се залагаа за вакви решенија какви што сега се нудат во предлогот за измени и дополнувања и не се залагаа таквите решенија да се вградат во тој закон, туку се залагаа токму за решенијата кои што се вградени во тој закон, а кои што се нешто сосема спротивно од ова што сега сака да се измени. А тие како што гледаме не се применуваат во праксата еве веќе 2 години затоа што законот е донесен 2000 година, а сега сме 2002 година. Јас и тогаш и сега учествувам во расправата како претставник на опозицијата. И тогаш се борев за тие решенија и за нивното подобрување и ги бранев, иако предлогот беше на позицијата, на мнозинството, на Владата. Затоа и денес останувам на истите позиции. Не можам за истата работа само во тек на две години да зборувам тогаш едно, а сега, или денес друго. Посебно и заради тоа што тоа друго за кое што би требало сега да зборувам ако сакам да ги поддржам тие измени и дополнувања го гледам како полошо од постојното решение и по мене за кратко време ако се усвои законот тоа решение ќе донесе негативни последици. Затоа сакам да

укажам на тоа дека предлогот за измени и дополнувања треба да се повлече и веднаш да почне примената на самиот закон донесен 2000 година во праксата во оној дел во кој што не се применува, а не се применува во формирањето на фондот за високо образование, формирањето на управниот одбор. Ако некои решенија откаго ќе почне целосно да се применува во праксата не го положат тестот на времето, тука сме сите заедно да ги разгледаме и да ги промениме. Ни овој закон не е библија па да не може да се менува, ама прво треба да заживее и тоа да заживее реално во суровата пракса во која што живееме како што реков заради многу отежнатите економски состојби. Па дури тогаш да видиме дали ќе има потреба и каде ќе се јави потреба од евднтуални измени и дополнувања. Затоа и не сакам да зборувам за самите измени во системот на финансирање на факултетите со кои на еден многу провиден начин од истата маса на средства за високо образование ќе се изврши одрдена прераспределба на средствата, затоа што се менуваат критериумите кои што се навистина стари критериуми кои што треба да се менуваат, меѓутоа не на начин на кој што е предложено во самиот закон заради тоа што се случува фактор на тежина на студии, на факултети каде што се користи најсовремена техника, каде што се користат скапи материјали за одржување на Вежби да биде многу понизок од факторот на квалитет на студии на одредени факултети каде што такви потреби нема, а средствата се распоредуваат на факултетите множејќи го бројот на студентите по тој фактор. Затоа на крајот сакам само да укажам дека она што нас во овој момент ни треба не се овие измени и дополнувања, туку негова интензивна примена во пракса, да видиме каде по кои шавови ако се слаби во законот ќе попусти и на кои места тој закон ќе треба да го менуваме, а не две години да стои да не влегува во примена, во праксата, а ние да предлагаме измени кои што не биле на испит на тестот на времето па да знаеме дали се во ред или не. И клучната работа што токму со тие решенија се удира по универзитетот за кој што реков дека е основен двигател на се во општеството, дека на него се темелат успехите, или неуспехите на сите други институции, се удира директно по автономијата, креативноста, слободата на луѓето кои што го носат универзитетот да влијаат на развојот на

високото образование преку тоа на целокупниот развој во државата. Затоа сегашниот предлог за промени за мену е неприфатлив. Потребата која што е образложена многу кратко и непоткрепена со доволни аргументи по Мене не е потреба, иако беше поддржана со претходниот предлог и од оден голем број на пратеници од колегите од позицијата, сметам дека треба да не ги поддржиме тие измени и дополнувања, туку да препорачаме законот што ние овде во овој Парламент го донесовме со исклучително силна поддршка целосно да влезе во примена и да ги даде очекуваните резултати.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. пратеник Благој Ханџиски.

За збор се пријави министерот за образование г. Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Почитуван господине потпретседател, дами и господа пратеници, Очекував дека ќе почнам прво со образложението на законот, мислев дека претходно пратеникот Ханџиски зборуваше од име на комисија, меѓутоа излезе дека е сосема поинаква дискусијата. Ќе беше поубаво сепак јас да го образложам законот на почеток за да не се кажуваат работи кои што очигледно се од непознавање на суштината на промените кои што овде се предлагаат со овој закон. Значи, не зборуваме ние за 45-та година и наваму, туку зборуваме за промени кои што се во согласност со најновите интенции на реформите на високото образование во Европската унија со создавањето на заедничкиот образовен европски простор, со вклучувањето во Болоњскиот процес во кој што веќе и формално очекуваме да бидеме вклучени во наредниве месеци, со создавањето на систем кој што целосно ќе биде компатибилен со европскиот систем на образование и кој што ќе има соодветна ефикасност. , Треба да укажеме овде дека долго време процесот на реформите на високото образование целосно беше блокиран, имаше во претходната влада некои предлози уште од 1995 година кои што немаа никаква завршница, во 1998 година најдовме еден закон во фиока после 3 години работа кој што претходната влада не успеала со претходниот парламент да го усвои и тој закон во голем дел од работите и беше застанат заради тоа што има огромен број на реформи кои што се случуваат во

меѓувреме. Имено токму тој Болоњски процес напредува од година во година и се изнаоѓаат нови решенија во ова време, значи она што било во 1992 година, во 1993 година и 2002 година секако дека не може во ни една смисла да се споредува. Промените се суштински и ние тргнуваме од оние определби кои што се во развиените европски држави.

Од пред некое време сме вклучени во проектот на УНЕСКО, ЦЕПЕЗ за реформи на високото образование. Тоа е секако резултат на реформите на високото образование што ги направи токму оваа Влада, имено година и половина после доаѓањето беше донесен првиот нов закон за високо образование кој што направи неколку исчекори. Прво, ја уреди формално позицијата на високо образовните институции кои што работееа дотогаш во правен вакум и воведо неколку нови институции како што се евалуацијата, акредитацијата и приватните високо образовни институции. Секако останаа и одредени решенија кои што не беа развиени што секако мислам дека и пратеникот кој што дискутираше пред малку го укажа, ќе треба време да се усогласуваат. Сите земји во транзиција направија по десетина промени на законите за високо образование во праксата утврдувајќи недостатоци и при обидите за примена во праксата од искуствата и од новите сознанија направија поголем број на вакви промени на законите за високо образование.

Во нашиов случај има неколку основи за промената на законот и тие се пред се формално правни основи заради постоењето на колизија на закони и неможноста за реализација на определени решенија. Потоа едновремено решенија кои што ќе овозможуваат определена делиберализација, дерегулација со што ќе се зголеми и автономијата на универзитетот и ќе се овозможи зголемен број на различни иницијативи и во државните и во приватните институции. Конкретно во овој случај се работи за тоа што во законот имаше едно старо решение кое што е од 1993 или од 1995 година препишано од законот за високо образование на Република Словенија од 90-те години од минатиот век каде што поранешниот СИЗ за високо образование бил претворен во Фонд за високо образование и ставен во Министерството за образование. Таа

постапка во Република Словенија била спроведена со цел да се укине СИЗ-от и тоа било направено во првите години од последната деценија на минатиот век. Значи, СИЗ-от бил претворен во фонд, ставен во министерството после неколку години укинат. Тоа решение кај нас било препишано од словенскиот закон уште во тоа време кога во тој закон некако функционираше, меѓутоа во словенскиот закон тоа одамна престанало да функционира и тоа е еден единствен исклучок во светот не постои никаде такво решение, апсолутно не постои, а и во Словенија било само едно привремено решение со цел да се укине самоуправната интересна заедница која што била наследство од насочено образование од социјалистичкото самоуправување. Таквиот фонд исто така бил ставен и во нашиот закон за наука во времето кога во владеачката коалиција носечко место имаше СДСМ и никогаш не профункционирал заради тоа што едноставно и тогаш немал никаква смисла во дејноста наука. Но, во конкретниот случај уште имаме поголема правна неусогласеност со тоа што во истото време кога се носеше законот за високо образование беше донесен и Законот за органите на управата кој што единствен според нашиот Устав може да го уреди составот, надлежностите на Органите на управата. Значи само законот за органите на управата кој што се носи со 2/3 мнозинство според Уставот може да ги уреди надлежностите и структурата на органите на управата и тоа со тој закон е реализирано. Во ниеден од органите на управата не постои никаков фонд вклучувајќи го значи и Министерството за образование и наука, а внатрешната организација согласно законот за органите на управата ја утврдува министерот и не може согласно законот за органите на управата со друг закон да се регулираат надлежностите и структурата на министерствата. Значи законот за органите на управата забранува поинаква организација на министерствата од онаа која што е пропишана со тој закон. Оттука едноставно покрај тоа што има колизија на закони, па може да се толкува кој би имал приоритет, едноставно во овој случај законот кој што е со Уставот одреден да уредува каква ќе биде структурата на министерствата, утврдува дека не постојат такви органи, што значи дека фондот е безпредметен во министерството. Но, уште поинтересно е

Дека ова е во колизија и со Законот за буџетот, затоа што првата одредба во законот за високо образование која што се однесува на тој фонд вели Дека во буџетот се формира ставка фонд и Се понатаму се однесува на таа ставка фонд која што е во буџетот. Меѓутоа, во буџетот не постои ставка фонд и оттука сите понатамошни одредби едноставно се безпредметни. Оттука значи функционирањето на нешто такво апсолутно нема никакво значење, па едноставно од формални причини треба да бидат отстранети овие неусогласености помеѓу законите. Меѓутоа, има и многу побитни причини за овие промени, а тие се во согласност со реформите на високото образование како што кажавме со создавањето на заедничкиот европски простор, со воведувањето на европскиот кредит трансфер систем.

НЕНАД НОВКОВСКИ:(Продолжение)

Новите промени во образованието бараат зголемена флексибилност и зголемена автономност на високо образовните институции. Дирекното одлучување на државата треба да се сведе на што е можно помало ниво, спротивно на она кое беше порано преку соодветните самоуправни интересни заедници каде што детално се утврдуваше планирањето на финансирањето, во соработка со самите високообразовни институции и тоа треба да овозможи флексибилно формирање на студиските профили, што значи за да може на студентите да им се овозможи студирање приспособено кон нивните интереси и нивните потреби и можности, факултетите треба во секој момент да бидат способни да ги менуваат наставните планови и програми според потребите на студентите, преку најразлични видови на изворни предмети, преку насоки што се формираат во секој момент да обезбедуваат соодветни знаења и дипломи за студентите. Начинот кој што порано постоеше преку самоуправните интересни заедници и кои се рефлектира и преку овој таканаречен фонд, практично воведува многу крут систем каде што треба да бидат вклучени сите критериуми директно во Министерството, значи, финансирањето треба да биде поврзано директно преку еден дел во Министерството и таму треба за се да се одлучува во врска со финансирањето на одредени наставни програми.

Она што е вообичаена практика во развиените европски земји, тоа е

финансирањето според формула, која треба да биде колку што е можно поедноставно, за да може да се обезбеди транспарентност и за да може секоја високообразовна институција да знае точно колку пари добива и за што ги добива тие пари. Ние во овие измени на Законот токму такво нешто предвидуваме. Ние предвидуваме финансирање според број на студенти што се запишани на високообразовните институции и според бројот на студентите што го завршуваат школувањето.

Морам да кажам дека ние сме веројатно во најлоша ситуација во поглед на ефикасноста на студирањето. Само една четвртина од оние кои се запишуваат ги завршуваат студиите, што е апсолутно неразбирливо во услови кога имаме строги приемни испити. Зборуваме за тоа дека нашите студенти се запишуваат со 99 поени од приемните испити и на крај се случува само една четвртина од нив да завршат. Нормално е во светот, при слободен упис, 80% да завршуваат, а кога постои приеман испит, тогаш сите завршуваат или 90-95% завршуваат. На ваков начин ние очекуваме факултетите да бидат мотивирани за своите студенти, да бидат финансирани според бројот на студентите и спрема дипломираните, за да им се посветат навистина и на студентите, а знаеме дека тоа не е случај. Прва грижа на факултетите треба да биде не кои насоки ќе ги отворат, туку како ќе се грижат за студентите, како на студентите ќе им овозможат да добијат знаење за кое соодветно ќе бидат фафоризирани со диплома, дали тоа ќе биде диплома за универзитетски степен или диплома за стручен степен за повеќе или високо образование, нешто што е повторно основна интенција на реформите на високото образование во Европската Унија. Нашите универзитети мора да обезбедат и за оние кои што не можат да стекнат доволно знаење за академски степени, други стручни степени кои ќе им овозможат нивно афирмирање на пазарот на трудот, односно нивно натамошно вработување.

Токму ова е интенцијата на промените во Законот, да се финансира според студентите. Некои насоки ќе ги има на факултетите, не ја интересираат само студентите, колку студенти ќе се запишат, колку студенти ќе завршат, исто

така да им обезбедат услови за работа на професорите. Автономијата на Универзитетот са подразбира пред се како слобода на творештво на професорите, значи на оние 1000 професори кои што ги има на Универзитетот, како правото на студентите да се здобијат со високо образование. Финансиската автономија се реализира максимално токму на еден ваков начин, со тоа што не се одлучува во Тела во кои што учествува државата за деталното наменување на средствата, туку само за глобално насочување врз основа на ефектите кои што ги постигува високото образование, се овозможува високообразовните институции да бидат слободни во работата, да бидат слободни во собирањето на други средства. Што значи ова? Ова значи дека целосно управувањето со средствата ќе биде на универзитетите. Државата дава пари за студентите, а високообразовните институции сами ќе ги собираат сите средства и сами си формираат таканаречен свој буџет, целосно автономен буџет. Ова беше една од определбите дадена во изборната програма од 1998 година, врз основа на која е формирана Владата, максимално зајакнување на автономијата на високообразовните институции, преку формирање на фондови на високообразовните институции.

Во врска со промените на Законот, ние веќе имаме направено концепција за натамошните промени, што е изложено на средбите што беа одржани во Виена во врска со реформите во високото образование, во кои одсега е вклучено и Министерството за образование и наука на РМ и Универзитетот "Св. Кирил и Методиј", а главните цели е да се намали Законот кој што е премногу долг, 198 членови, пренормиран, потоа не се доволно уредени алтернативните видови на образованието, треба да се зајакне улогата на одборот за акредитација на Агенцијата за евалуација, да се развие финансирањето според формула за која овде зборувавме и соодветно реструктурирање на Буџетот во оваа насока за која што зборува, така што ќе се овозможи максимална флексибилност на високото образование во поглед на употребата на средствата и максимална ефикасност на употребата.

Во поглед на тоа колку во одредени случаи средствата биле неевикасно употребувани, можам да

кажам , покрај тоа што реков дека само една четвртина од студентите завршуваат, што значи студиите не чинат 3 илјади евра, туку чина 12 илјади евра за еден студент во просек, заради тоа што Не завршуваат сите, туку и распределбата била крајно непропорционално со она што постои во светот.

Да Ви кажам Дека минатата година имавме наследена ситуација во која што просечните трошоци што ги имаше државата за еден студент на Драмскиот факултет изнесуваа 7 илјади евра, што е повисок износ од оној што е во Германија. Да речеме, тоа не е ситуацијата со Електротехничкиот факултет за кој што државата дава околу илјада ева за еден студент, туку обратно, таму е 12 илјади евра. Значи, кај нас Драмскиот факултет чинел повеќе од Драмскиот факултет во Германија, Меѓутоа, тоа Не било случај со Електротехничкиот факултет каде што односот бил 12 пати помал. Сето ова било токму засовано на такви комплицирани нетранспарентни начини на финансирање. Одредувајќи вакви формули според кои ќе се финансира дејноста, едноставно сите високообразовни институциите знаат со што работат и секако средствата ќе бидат распределени на многу посправедлив начин, на начин како што вообичаено се распределуваат и во другите земји.

Во поглед на тоа како треба да се зголеми Буџетот за високото образование, можам да кажам дека навистина средствата кои се доделуваат за високото образование се мали. Меѓутоа, јас како министер за образование и наука не можам да ги одбранам предлозите за Буџетот во една ваква ситуација кога имаме неколку сериозни неправилности.

Прво, многу мала ефикасност на системот, плаќање 75% за ништо, потоа неправилна распределба меѓу високообразовните институции и дискриминација меѓу студентите по квоти врз основ на поделба на државни и приватни студенти на високо образовни институции кои сите заедно се државни. Во поглед на оваа поделба, општото развбирање во Европа за еднаквиот достап до високото образование се реализира преку една единствен аквота во редовните студии. Поделбата на студентите се врши на редовни и на други видови студенти, возрасни студенти

кои студираат или студенти кои повторувале по долга низа на години или студенти кои следат одредени курсеви, оние кои имаат дообука и т.н. Всушност смислата и во Законот за насочено образование, а и во овој закон во онаа друга квота би требало да биде единствено за другите видови на образование кои ги даваат високообразовните институции, што значи на пример Економскиот факултет треба да собира пари од бизнисмените кои ќе доаѓаат да склучат некои напредни курсеви за кои може да собере многу големи средства. Значи, ова е уште една определба која што ја имавме при промените на законот, државата колку што може да финансира во студентите кои што се запишани на високообразовните институции, но тие да не бидат поделени по категории на оние кои имаат право на редовно студирање, исто како што е во средното образование каде што државата во државните институции не ги дели студентите.

Мислам дека имаше и во јавноста доста дискусии околу предлогот за измени на Законот за високо образование. Можам да кажам дека многу од тие работи не беа коректни, меѓутоа, секако имаме една сложена задача која што е ред да ја реализираме. Сметам дека парламентот навистина ќе го разбере овој предлог, ќе го прифати, со цел да продолжиме понатаму уште повеќе во реформите на високото образование кои се отпочнати и за кои гледам јасно залагање да бидат реализирани во вистински правец. Едноставно оние расправи дали треба да се изјасни парламентот околу овој закон, секако дека не би можеле да бидат оправдани. Секако, според Уставот Владата е таа што предлага закон и парламентот е тој кој што одлучува. На совеста на вас е господа и дами пратеници да кажете што мислите за овој закон, дали ќе го прифатите или нема да го прифатите. Јас можам да ви кажам дека тој е подготвуван со максимално залагање, со огромни стручни потенцијали кои што беа вклучени со ентузијазам од експетите на Министерството за образование и наука, пред се на професор Марија Ташева и госпоѓа Вера Колевска , кои што повеќе месеци го работеа ова без хонорар, едноставно од ентузијазам за да решат едно сериозно прашање, да помогнат во развитокот на високото образование.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Има збор г-динот Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа пратеници,

Денес зборуваме за Законот за високо образование. Сметам за еден од најважните закони, закон без кој државата нема иднина. Закон кој создава високостручни кадри и висока технологија. Тоа е единствениот можен начин да се вклучиме во Европската и Светската економија и пазар. Доколку не обрнеме внимавање на овој закон, постои опасност да си ја срушиме самите сопствената држава.

Како партија ВМРО-Македонска многу совесно и одговорно пристапивме кон овој закон.

Од тие причини го замолуваме министерот да го повлече овој закон, бидејќи не е ни време ни можност да зборуваме за овој закон, затоа што ни состојбите не се такви, треба да има по релаксирани односи и да созрејат условите. Бидејќи имаме закани и од Универзитетот и од студентите, доколку се прифати овој закон дека ќе се покрене непопуларниот Метод бојкотирање на наставата. Министерот Се смее, но сметам дека тоа треба да го свати сосема сериозно, бидејќи во овој закон јас не гледам ништо добро. Имавме можност еден час да го слушаме министерот и ништо конкретно не кажа.

Имам и Некои забелешки на неговото излагање. Минисгарот напмна дека овој закон ќе придонесе македонското високо образование да Се воспостави со соодветен однос на македонското образование со законите за високо образование на Европската Унија. Во тоа не верувам. Ќе Ве уверам во натамошниот Тек на дискусијата, бидејќи сеуште на нашиот Универзитет главни предмети се Одбрана и заштита, додека во ЕУ тие предмети не постојат. На нашиот Универзитет тие се главните предмети. Да не зборуваме за неакква си изворна настава. Не треба да влеземе во вода за да констатираме дека ќе излеземе максимално водени. Тоа ни го предалга г-динот министер со Фондот. Ако во ЕУ не постојат фондови и ако нема фонд е добредојдено и за високото образование, тогаш зошто толку и на големи врати постојано Се зборува за Фондот за здравство. Колку што знам овие три години само за Фондот за здравство да Се зборува и за безброј малверзации токму од тој

Фонд. Можеби сака министерот да ги избегне малверзациите што ќе бидат присутни и Нека каже ако Се плаши од тоа. Овој Фонд е потребен .

Господинот министер напмна дека државата воопшто нема да Се грижи за насоките. незнам од каде ова негово размислување. Дали знае г-динот министер дека постојат специфичности и потребни насоки скоро на сите универзитети. Го земам мојот факултет кој што е специфичен каде што имаме посебно насока Фудбал, трџба да имаме насока Кошарка, Одбојка, Рајкомет, Тенис. Тие насоки ако ги немаме , Нема да создаваме стручни кадри на нашата татковина и резултат е она што сега го имаме во спортот токму во тоа несоздавање на стручни кадри. Истото се случува и со Музичката академија, ако нема насока Виолина, Пијано и други нивни насоки, како ќе функционира.

Министерот напмна дека 7 илјади евра чини еден студент на Драмскиот факултет и тоа му дојде многу скапо на г-динот министер. Да го укинеме, дури предлага и замислете си сега , ако нема фонд , г-динот минситер точно ќе употреби ножици, сметајќи дека стручњаци од Драмски факултет нема потреба да школува затоа што се скапи , па нив ќе ги пуштаме низ Европа или светот. Како ние ќе го развиваме нашиот Универзитет ако така размислуваме.

Да бидам конкретен со она што го подготвив и да му дадам одговор на г-динот министер. Господине Новковски, дали знаете колку штета му нанесовте на образованието и дали знаете чии интереси штитите. Вие немата потполна визија што треба да направите, како тоа да го направите за иднината на образованието. Вие го водите образованието по партиска линија, линија со која многу му наштетивте на образованието. А дека е вистина дека го водите по партиска линија доволнио зборува тоа што деновиве имаме можност да видиме што се случува во високојо образование. Поточно Сојузот на студентите од Универзитетот "Кирил и Медотиј" при изборот на нивен претседател, можевме да видиме се и сешто.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Да видиме поткуп односно влегуваше на сојузи помеѓу партијата на ДПМНЕ и партии од албанските партии каде имаме факсимил, можете да го видите, (го покажува на пратениците) тоа е од "Дневник" од 28 март четврток каде вашиот претседател се потпишал дека доколку биде избран и доколку албанските студенти 80% го дадат својот глас за вашиот претседател од вашата партија, тогаш си зема за право

претседателот да прими потпретседател албанец. До каде го водите високото образование. Факсимилот и потписот е читлив и секој може да го прочита. Јас верувам дека граѓаните на Македонија имале можност да го прочитаат и убедени се во она што го кажувам, како и секогаш што ја зборувам вистината.

Обврска на секој министер треба да биде западно-европскиот високообразован систем растоварен од плановите и програмите на едноумието, а вие тврдите дека тоа го имаме, а јас тврдам дека го немаме тргнувајќи од Факултетот на кој работам. Што побрзо воведување на кредитен систем. На нашиот Факултет не постои кредит систем, а верувам и на Универзитетот во Македонија не постои кредит систем.

Еден пример ќе наведам од организирана држава за високото образование и во една од најцивилизираните земји во Европа со 70 универзитети Велика Британија има единствена уписна политика додека Македонија има само два универзитети кои не можат да се договорат како да го решат проблемот со уписната политика. Ништо чудно некој би рекол каков министер такво и образование, такви и универзитети. Сето тоа е на штета господине министре на студентите. За сето ова најмногу страдаат студентите дури може и се зборува со студентите, имавме можност и да прочитаме во печатот дека партиципацијата што ја плаќаат студентите се добива впечаток дека професорите се повеќе заинтересирани за парите отколку за студентите и се така ќе зборуваат студентите додека не ја решите уписната политика на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј".

Уште нешто, мора да констатираме дека индексите се прескапи за нашите сиромашни студенти. Колку оваа Влада мисли на образованието и колку сака да го приближи до европското? Тоа најдобро може да се види од Буџетот и од партизираноста на образованието. Платата на еден наставник истовремено родител, секој наставник од I до IV одделение, а сигурно и во повисоките одделенија, посебно го нагласувам од I до IV е истовремено родител на сите деца. Покрај тоа што е родител ќе треба да ги образува и воспитува, а дали знаете колку изнесува неговата награда, неговата плата или социјална помош како сакате сфатете, таа изнесува само 250 ДМ (некој од пратениците рече евра). За евра имавте можност господине од ДПМНЕ, но тоа не го остваривте иако ветувавте во изборната

кампања. Ќе ми биде мило да го остварите, имате уште можности да го остварите. Можам да напомам, бидејќи има средства каде можете со ребаланс да го измените Буџетот и да помогнете токму на образованието доколку сакате, точно, да не бидат 250 ДМ, туку да изнесува 250 евра.

Ако некаде се бавни реформите сигурно во образованието се најбавни не затоа што тешко се спроведуваат, туку затоа што нема кој да ги спроведе тие реформи во образованието.

Поради наведеното во овој момент во образованието владее невиден хаос почнувајќи од основното до високото образование. За тоа сме сведоци сите. Со жалење можеме да констатираме дека министерот Новковски образованието го постави под капата на ДПМНЕ.

Еднопартиското гледање од министерот доведе до постојано кршење на законот и поставување на неспособни послушни и алчни директори од основното до средното образование. не е редок случај каде имаме поставување директори со вишо образование и директори без ни еден ден работен стаж. Такви имате во Каменица, јас што знам, такви имате и во други училишта на кои не можам да се сетам, но тоа господине министре бидете убедени дека такви имате многу.

Таквата поставеност доведе до губење на критичката свест и квалитетното вршење на воспитно образовната дејност. Да се задржиме на високото образование.

Ако се прифати предлогот на министерот Новковски за укинување на Фондот што е тема и за која најмногу прашина се дигна на високото образование од која прашина воопшто не се исплаши министерот ни Владата иако е многу сериозно и многу одговорно, Новковски си зема за право да го укине Фондот со помош на "Зелената бригада" од ДПМНЕ, верувам дека тие тоа нема да го спроведат и нема да гласаат. Ако изгласате господа во тој случај Универзитетот ќе се сведе на најобична државна институција. Таквата институција ќе остане без финансиска самостојност, а со тоа ќе се создадат големи можности за интервенции и злоупотреби од страна на Владата и министерот во работата на Универзитетот. Сето тоа ќе доведе до одземаше на автономијата на Универзитетот што толку многу ја посакуваме, а постојано сцомуваме дека Универзитетот е автономен и можам со сигурност да тврдам, бидејќи бев професор и во едноумието, сега сум во безумието, во едноумието Универзитетот

имаше многу поголема автономија отколку сега и тогаш имаше ред, имаше инспектор кој вршеше контрола во високото образование што се случува. Сега ви тврдам дека во високо-кото образование владее невиден хаос. Си земаат за право деканите да запишуваат колку сакаат студенти и око да не им трепне. Зошто ги запишуваат, на тоа прашање треба да одговори министерот, бидејќи нема средства како да ја спречи уписната политика, а негова должност е да го спречи нередот и хаосот кој владее во високото образование.

Господа пратеници ве прашувам гласно и јасно не да викате така е, туку дали ќе го поддржите овој предлог со кој се назадува и високото образование и државата. Како тргнале работите вас ништо не ве интересира, туку ве интересира што побезболно и со полни џебови да го завршите вашиот мандат.

Господине Новковски (галама во салата) ќе ве молам за внимание.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Господине Вангел кажете нешто конкретно за да ве слушаат.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Господине потпретседателе зборувам за Фондот, постојано за Фондот. Колеги, жал ми е со кој седам во оваа собраниска сала. Ако овој закон не го слушате засрамете се, сите имате високо образование, да претпоставам дека регуларно сте го завршиле. Ќе ве молам да ме сослушате, ве молам, ве молам.

Господинот Новковски одбива да формира фонд за високо образование со објаснување дека тој не кореспондира и не е усогласен со Законот за организацијата и работата на органите на државната управа кој е донесен пред донесувањето на Законот за високо образование.

Поради наведеното тој излезе пред Владата со нов Предлог-закон со кој свесно без ни малку академско чувство ја укинува автономијата на Универзитетот со цел да го стави под своја целосна финансиска контрола, се до последната фаза на изработка на Законот за високо образование фондот беше конципиран во својство на правно лице со висок степен на самостојност надвор од Министерството за образование.

(Галама во салата)

Господине Флоровски ќе ве молам...

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Ве молам, секој говорник има задача да ги натера да го слушаат.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Би можел да ги натерам доколку јас би ја водел седницата многу лесно ќе ги натерам и кога би имал можност законска, многу лесно. Многу лесно би ги натерал, а бидејќи не сум во можност, затоа трпам.

Во последната подготвителна фаза и покрај противењето на Универзитетот беше заговорано фондот да припадне во рамките на Министерството за образование без својство на правно лице. Универзитетите смета дека дури и таквата поставеност на Фондот може да биде прифатен сепак министерот упорно работи против универзитетските интереси предлагајќи измена и дополна на Законот за високо образование, со кој предлага да се формираат фондови во високообразовните установи со кои, нагласувам, факултетите да имаат својство на фонд за финансирање на дејноста. Ваквиот Предлог-закон е во директна колизија со основните законитости на автономијата на Универзитетот. Ова се граничи, би рекол, дури со логика на здравиот разум. Токму таквиот Предлог-закон има за цел да ги урне темелните вредности на Универзитетот и да создаде хаотични услови кои и онака ги имаме. Хаотичната состојба во државата видовме кога ние укажувавме, само да ве потсетам за хаотичноста, на менувањето на одбранбените сили и поставување на неспособни лица, неодговорни лица видовме до кој степен дојде државата. Истото ќе ни се случи и со високото образование. Со доаѓањето на господинот Новковски за министер се поништува и се одзема автономијата на Универзитетот во двете најбазични сфери и тоа програмирањето на развојот и финансирањето. Без овие две сфери Универзитетот не може да функционира, господа. Можеби некој тоа го посакува, можеби некој сака...

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Говорете за законот, а не за министерот. Кога ќе имаме интерпелација за него говорете така.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Овој закон е од министерот и му се обраќам на министерот господине 'потпретседателе. Многу бргу заборава господинот Новковски кога беше министер за наука и кога даваше многу пофални зборови за Законот за високо образование, а сега

кога е министер за образование и наука е негов најголем критичар.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Говорете за законот а не за Новковски.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

За законот зборувам. Точно за законот. Еве ќе го прескокнам господинот министер, ако сакате, со подзаконски акт се обиде да ја утврди распределбата на средствата што директно ја загрозија автономијата на Универзитетот и одлучувањето на органите на Универзитетот. Неговата желба е провидна и очигледна професорите и соработниците да ги стави во улога на чиновници и онака долго време образованието се смета за администрација. Можеби сака во тој кош да го стави високото образование, заборавајќи дека сето тоа е спротивно на членот 46 од Уставот на Република Македонија кој ја гарантира автономијата на Универзитетот. Со овој Предлог-закон сака Владата да го почитизира високо-то образование и да реализира сопствена политичка идеологија.

Со укинувањето на Фондот со кој управува Управен одбор од 15 члена од кои еден претседател и шест членови се на предлог на министерот за образование и наука се именувани од Владата, а другите осум члена се од редот на професорите избрани со тајно гласање. На кого му пречи и зошто му пречи овој Предлог-закон точно вас ве прашувам господа пратеници кои треба да не гласате за овој закон. Вие гласавте и за распарчување на Македонија, верувам дека ова ви е уште полесно. На кого му пречи и зошто му пречи овој закон ќе треба друг пат да кажете, но верувам дека и денеска ќе треба да се изјасните и ќе ми биде мило ако земете збор, бидејќи сите сте. академски граѓани и треба да кажете зошто ќе гласате за овој фонд, а не да седите со скрстени раце или да читате весници.

Покрај големите и значајни неправилности што се носат со овој Предлог-закон во него е опфатена и партиципацијата. Со неа се сака на легален начин да се внесе можност за злоупотреба каде ќе можат да се ослободуваат студентите кои постигнуваат високи резултати, но ова високи резултати ставете го под знак на наводници.

Прашувам, кои се тие високи резултати? Можеби тука спаѓаат и врвните спортисти како што е во западните земји, но таму има изградено критериуми кои имаат привелегии да се запишат на поедини универзитети или можеби студентите или учениците средношколци кои се запишваат

на универзитетот чии родители имаат ниски примања, а кои се тие ниски примања дали се ниски на оние кои се декларираат дека не се вработени, а имаат црни и бели бизниси, возат мерцедеси и други возила, додека наставниците кои имаат 250 ДМ што ги спомнав пред малку дали тие не спаѓаат во та категорија, дали тие ќе имаат можност и привелегии при упис на нивните деца. Тоа ќе биде максимално злоупотребувано. Дајте да изградиме цврсти критериуми во уписната политика или да ги примаме сите кој сака да се запише на Универзитетот, па потоа да вршиме селекција или подеднакво нека платат сите под услов на секого да биде достапен индексот што сака да студира, а сите оние што не сакаат да студираат тие треба да плаќаат, за жал, тие побрзо завршуваат и многу лесно се запишваат на нашиот Универзитет.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: (Продолжение)

Ваквите недефинирани правила во уписната политика јас не можам да ги прифатам и сум против, за да им дадам можност за нивна злоупотреба. Интересно е да се цитира член 18 во кој пишува "бројот на студентите кој е утврден со одлука на Владата...", замислете си колку е одговорна Владата, бидете внимателни "...неможе да биде поголем или не смее да се зголемува". Кажете еден факултет каде што тој број не е поголем. Дали смее да се злоупотребува. Дали нешто значи Владата? Ако се донесе еднаш одлука, одредено решение тоа мора да се почитува. Доджност му е на министерот да го спроведе и неговите институции, инспектори, кои се постојат таму. По се изгледа ништо не постои, бидејќи имав можност да барам помош од министерот за неправилности на нашиот факултет. Никаква помош не добив, не бев во можност да ги решам аномалиите, затоа јавно кажувам има аномалии. За тоа треба да се заинтересира, а не да носи закони кои немаат никаков ефект во високото образование. На овој начин ќе се створат многу добри можности за злоупотреба на уписната политика и за подмитување и криминалните дејности во високото образование.

Господине министре вие изјавивте дека го укинувате Фондот за високо образование за да не се дуплира, а како дозволува вашата влада, па и вие дуплирање на другите фондови. Ве прашувам, еден фонд може, друг фонд не може. Колку да ве потсетам како пример ќе го земам фамозниот фонд кој е многу злоупотребувам и наксимално експлоатиран во нашата држава, то е Фондот за здравство.

Истото ќе го напомам Фондот за пензиско и инвалидско осигурување. Зошто тие фондови постојат? Ако не се потребни дајде нека нема фондови во државата. Како може да постојат фондови за поедини дејности, за други дејности да не постои. Нема никаква логика, а секоја логика се граничи со правото и со законот. Иако не сум правник, но смета; дека нема никаква логика и покрај тоа што напомам и наброив безброј неправилности. И по кој закон, по кој европски критериум вие сметате дека може да има фондови, а зошто да нема фондови во високото образование. Барам да ми се даде образложение зошто фондови во другите дејности а во високото образование зошто да нема.

И за на крај сакам да кажам и имаме предложено амандман со кој бараме и поддршка функцијата дека четири години е преголема и посток можност за многу злоупотреби. Ние со амандманот предлагаме да се намали за две години. Замислете две плус две години е пак четири, ако е добар, а замислете си што се случува со факултети каде што имаме декани кои ни со полиција не можеш да ги избркаш 4 години плус четири се осум години, доволни се да го уништат не само факултетот туку и високото образование.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Да одговорам на две прашања што беа поставени.

Во поглед на тоа дали големиот износ на уметничките факултети значи дека ќе се намалат износите не е, туку обратно. Ние имаме многу талентирани млади луѓе кои што можат да се запишта ако се зголеми пет пати бројот на студентите. Со истите пари ќе се обезбеди поефикасно студирање и многу млади, талентирани луѓе да го завршат тоа образование.

Во поглед на фондовите зошто не постои фонд никаде во светот не постои фонд за високо образование, а не постои затоа што тоа е една од главните задачи на Министерството за образование. Имено, секаде во светот основното и средното образование се во помала или во поголема мека децентрализирани, а тоа исто и претстои и на нас, во текот на оваа година ќе донесеме нови закони за основно и средно образование, со кои што голем дел од надлежностите ќе пренесеме на локалната власт, и практично главната задача на Министерството за образование и наука ќе му биде токму финансирањето на високото образование и науката која е

концентрирана на високообразовните институции.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот Јани Макрадули.

ЈАНИ МАКРАДУЛИ:

Господине потпретседателе, колеги пратеници,

На денешната седница имаме точка за изменување и дополнување на Законот за високо образование, која на оваа седница не доаѓа од некој реформска природа, или пак за своја цел има подобрување на некоја состојба на граѓаните, во овој случај на студентите, туку единствената причина зошто овој закон е тука е неспроведувањето на постојниот закон од страна на актуелниот министер, иако за законот и законите постои обврската за преземање на одредени активности самиот министер си избира што ќе спроведе, што ќе прескокне а што ќе измени од Законот. Едно од обележјата на земјите со прочуена диктатура во историјата за која што секогаш со многу сласт зборува министерот е и начинот на спроведување и толкување на законите. Таму секогаш се прокламира дека се грижиме за спроведување на законите, за добро на сите а во позадина се врши диктатура и не се спроведува ништо. Тука имаме сосема спротивен случај. Самиот министер излегува на телевизија и кажува дека не го спроведува законот. Ќе се согласите, редок феномен.

Предложените измени предизвикаа бура во јавноста. Една сосема нормална реакција кога се прави обид да се стави под капа Универзитетот чија автономија е загарантирана со Уставот, а за тоа се залагаше во 1998 година и ВМРО-ДПМНЕ, па во својата програма ќе напише, претпоставувам дека актуелниот министер е дел од пишувачите на оваа програма. Цитирам "ВМРО-ДПМНЕ ќе ги подготви универзитетите за влегување во третиот милениум, а тоа подразбира донесување на законот за високо образование и создавање на законски предуслови за оживотворување на уставно загарантираната автономија на универзитетите и немешање во нивната уреденост и нивно одлучување".

Клучна промена што се предлага во овој закон е укинување на Фондот за финансирање на високообразовните установи и предлагање критериуми или коефициенти за финансирање односно одржување на средствата кој ќе се распределуваат на

факултетите. Во програмата на ВМРО-ДПМНЕ од 1998 година пишува "финансирањето преку утврдување процент од националниот доход ќе се слева во фонд при универзитетите и преку средства од буџетот на државата".

За предложените коефициенти не вреди ни да се дискутира, не затоа што се нелогични и пред се пристрасни, туку не подлежат ни никаква елаборација и опис како е дојдено до нив.

Денес во излагањето на министерот кое на се личеше само не на воведно излагање чувме дека се работи за некоја формула. Ако се потврдаат тие не се работи за формула се работи за константи. Само за потсетуваше. Фондот што не сака да го формира Новковски не се однесува на платите, туку тој опфаќа критериуми за финансирање на факултетите, меѓународната соработка, инвестициите, стипендиите, студентскиот стандард. Наместо тоа се предлагаат посебни фондови на факултетите кои ќе се полни по желба и вкус на Новковски. Намерата е сосема јасна. Откако ќе се добие финансиска моќ да може да се добие и кадровска моќ диктирајќи колку кадри како тие ќе напредуваат во рамки на еден факултет. Плаќањето или уплатувањето во тие фондови ќе оди по желба и вкусот на министерот.

За дореализирање на на таа намера во предлогот како измените се бара Министерството за образование да врши контрола на трошењето на средствата. Веројатно постојат други институции за тоа.

Без разлика на тоа што Новковски ја доби поддршката од ова парламентарно мнозинство со што го прави ова парламентарно мнозинство соученик во сите активности на министерот Новковски. Министер кој универзитетски професори и декани ги нарекува тренери и кодоши а да не зборувам дека тепа ученици нема ниту кредибилитет да предлага било што, а не вака крупни промени. Но, знаејќи дека тој однапред си ги демантира своите изјави не би ме чудело по месец дена да добиеме некоја нова измена на овој закон. Затоа не гледам никаква причина за донесување на овој закон, туку да го натераме како Собрание министерот да го применува законот што ова Собрание го има изгласано и да го почитува и да проба да го формира фондот, па потоа да види дали ќе функционира или не.

(За реплика се јавува господинот Александар Флоровски).

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот Александар Флоровски.

АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ:

Јас не знам која е причината господинот Симев да ме спомне, воопшто немав намера да станам, не знам зошто ме спомнавте а и вие самиот не знаете очигледно. Ме споменавте на двапати, пред некој ден колегата мој дијагонално лево од мене, младичот, сега и вие без причина, се извинувам господине Чифлиганец, попатно само како пример ве споменах, не знам зошто ме спомнавте, но сакам следното да го кажам.

Морате да престанете да ги лечите сопствените комплекси врз присутните пратеници. Се изнаслушавме и за вашата докторска дисертација дека сте доктор по фудбал, сега нешто сосема нешто сосема друго ни говорите секоја чест и почитување доколку не се служите со омаловажување на партијата од која произлеговте. Се би било во ред, и да го напаѓате Новковски, и да го критикувате, и да давате ваши сопствени видувања како професор, но да ми говорите за зелени бригади од ДПМНЕ, а од тој исти ДПМНЕ вие јадете леб. Зошто не се откажете од вашата пратеничка функција и од една друга опозиција, од не знам која партија веќе припаѓате, не излезете, не се кандидирате и добиете на избори и овде полноважно од оваа говорница да ги изнесете вашите сопствени ставови кои не знам дали се ваши сопствени ставови, или се теледелегирани од вашиот политички лидер. Две години нанназад, откако излеговте од ВМРО-ДПМНЕ, говорите за хаотичн. состојба во државата. Зошто еднаш не го прашате вашиот лидер Стојменов што правеше две години во оваа иста влада. Или дали во неговиот период се работеше само чесно и откако излезе од оваа влада почнаа сите далавери. Поставете му го слободно ова прашање, но знаејќи го Стојменов ќе ви одговори дека до 2000 година во оваа влада на ВМРО-ДПМНЕ се работело многу чесно и откако излезе работите почнаа во угорен тек. Значи, уште едно прашање, сега веќе и воопшто не ми е јасно која партија ја претста-вувате. Дали сте ВМРО-Македонска, дали сте ВМРО-ВМРО, или утре ќе одлетате во некое трето или четврто јато, што и ви е својствено не само на вас туку и на вашата политичка гарнитура на која припаѓате.

Ме спомнавте ќе кажам зошто затоа што не побудивте интерес. Затоа што

колку квалитет нудите од оваа говорница толкав ќе биде интересот. Очигледно она што овде го говоревте воопшто не побудува интерес. Значи, едноставно кажано, говорите во ветер, а тоа е лошо за дигнитетот на еден пратеник. Или, во прашање е нешто друго. Во предвечерието на парламентарните избори се борите за некоја од водечките позиции во партијата на која вие припаѓате, за која можам да кажам и да прогнозирам во животото не прогнозирам, но овој пат ќе прогнозирам дека ќе останете со нула пратеници. Значи ништо. За вас можеби нема да гласаат ни членовите на вашите сопствени фамилии. Тоа најодговорно ви го тврдам. Значи, оваа четиригодишна прилика што ја имавте е благодареејќи на ВМРО-ДПМНЕ и она што ние како општински комитет на ВМРО-ДПМНЕ го истрчавме за вас. Тоа мора јавно да го признаете и ја добивте функцијата.

(Тоа е твоја грешка)

Моја грешка е затоа што бил од мене предложен. Морам јавно да кажам и морам да се извинам пред се на сопствениот општински комитет и на гласачите кои ги дадоа гласовите за вас. Што направивте вие за Македонија мене воопшто не ми е јасно, но цело време ни лепите етикети дека тука се предавниците, криминалците, гробарите на Македонија и уште неznam како а морам да ви кажам господине Симев дека и немам слушано баш многу добри работи за функцијата која ја извршувавте, како професор. Така да не сакам, ништо нема да кажам, вие ќе си кажете и не е чесно овде да не обвинувате дека сите вие сте криминалци освен ангелот наречен Вангел Симев. За подмитување и корумпираност во високото образование предлагам тркалезна маса каде што ќе седнете вие професорите овде присутни во ова Собрание и да расчистите постои ли таква работа во државата, или не постои. Ако постои ќе разговараме и на тема - зошто таа постои. На пример зошто еден испит чини 300, 400 или 500 германски марки. И за тоа ќе разговараме. Не ве обвинувам вас, гласно размислувам.

И уште една работа како одговор на господинот Јани Макрадули.

Говориме за кредибилитет. Па може ли некој овде полноважно да разговара со 1500 добиени гласови стигна до функција пратеник, колку што добива секој советник во било која скопска поголема општина. Значи, меѓу 1500 добиени гласови и 15.000 разликата и баш не е многу голема, 13.500 гласови. Така да, за кредибилитет можеме да разговараме а ако сакате и ќе ја прошириме.

(Пратеникот Јани Макрадули од место - колку гласови имаш)

Зини, па ќе ти кажам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор министерот за образование Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Ако може едно термилолошо дообјаснување на пратеникот Макрадули.

Јас ја споменав програмата, се однесува на истото дека ќе бидат формирани фондови при универзитетите. Користена е современа европска терминологија каде што правни субјекти се само универзитетите, што кај нас сеуште не е реализирано во Законот, но ќе претстојат понатаму и нови реформи. Значи, високообразовни институции, факултети, универзитети и тн. според нашиот закон во европската терминологија се означува со еден единствен термин - универзитети. Тоа што го кажав овде во нашиот закон е кажано малку на поинаков начин е истото што е и во изборната програма, но во изборната програма се користени современите европски термини кои се и насока за реформата на високото образование.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани дами и господа,

Господине Флоровски, јас ве споменав да замолчите а не го споменав вашето име како име поради било каква критика бидејќи зборуваме ние за високо образование. Јас го споменав господинот Новковски кој можеше да ми упати реплика, а не вие. Бидејќи вие ме спомнавте мене и напоменавте дека вие придонесовте да бидам избран, токму тоа. Секоја ви чест, единствено за овие четири години што кажавте паметен збор е овој, затоа што придонесовте јас да бидам избран, а со тоа придонесовте да промовираме еден пратеник како треба да изгледа и како се штитат македонските државни интереси. Вие сте тие кој промовиравте пратеник, секоја ви чест, единствено ви е тоа што ви вреди. Зошто не се откажав? Јас и ти, во секое време јас се откажувам, дајте двајцата да се откажеме и нема да се кандидираме, иако јас сум потребен на оваа Македонија, а вие не сте потребен, но јас се откажувам.

Не знаете од која партија сум. Да знаете од која партија јас сум од Партијата ВМРО-Македонска. Го извалкавте

името ВМРО и затоа сте вие немакедонско, да не зборувам другото и од тие причини ние ставивме македонско, да не се злоупотребува вакво и такво.

ВАНГЕЛ СИМЕВ: продолжение

Спомнавте за индекс. Вие донесете овде еден студент на говорница. Еден кажете ми потпишан нека ви даде дека сум зел 200, 300 марки. Јас самиот од овде барам , јас самиот потпишувам 10 години затвор. Јавно кажувам дека тоа никогаш нема да го направам. А има такви. Тоа е точно дека ги има. Го спомнавте Стојменов. Точно. Стојменов една година беше министер за финансии и токму таа година, првата година работеше одлично и Владата и државата. Тој суфицит да не го заборавите кога се удиравте во гради дека го имавте. Тоа е благодарение на Стојменов, кој добро ги познава финансиите. Одкога дојде вашиот министер Груевски, државата дојде до овој колапс финансиски. Тоа треба да го знаете.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

За збор се јави г-динот Александар Флоровски.

АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ:

Ќе предложам еден нов систем во државата, неznam колку ќе се прифати, едно место во овој Парламент секогаш да биде резервирано на г-динот Вангел Симев, како заслужен македонец и единствен бранител на македонската кауза. Но, само на збор. На дело, чисто се сомневам дека можеме да сметаме на вас. Впрочем, времето ќе го каже тоа, а најдобро ќе кажат вашите гласачи од Радишани, кои ви се соседи. Можеби веќе не ви се соседи, до колку сте се иселиле од таму. Значп,го предлагам за доживотен пратеник, а нешто слично имавме во минатото, како Тито. Доживотен пратеник во ликот и делото на г-динот Вангел Симев.

Значи, синоним за доживотен пратеник може да биде името на г-динот Вангел Симев. Колку сме му потребни на македонскиот народ ќе видиме допрва, во септември, здравје боже, имаме избори, претпоставувам дека се кандидирате во изборната единица, шест се поделени, една во Скопје, па таму ќе ги одмериме силите. Можеби не. со мене, со било кој член на ВМРО-ДПМНЕ, можам да кажам дека аутцајдер и дека нема Флоровски шанси да мрдне од она што значи одговорно место. Тоа најодговорно ви го тврдам, знаејќи ја силата на ВМРО-ДПМНЕ во Чаир, а и пошироко, времето ќе го покаже тоа.

Околу тоа дека не сте земале пари за испитите. Јас воопшто не ве спомнав вас дека сте земале. Јас велам дека се говори меѓу народс она што Вера Ацева на времето го велеше како "прича се"дека ликвидирала 300 македонци и тн. Се зборува дека професорите земаат, јас лично не сум ги видел, ниту сакам некого да обвинувам. Најнеблагодарна работа е некој да обвинувате. Но има една народна кзрека: "кој си ја има мувата на капата, тој си ја ишка". Веќе г-дине Симев немате потреба од далеку да се браните дека ви ене сте компромитиран, затоа што ниту го спомнав ниту го имам намера да го спомнам, освен органите на прогонот до колку немаат некое сознание за ваши инкриминирани дела. Во тоа јас лично не верувам. Верувам дека сте чесен човек. Иако имате и купено стан, што ми е мило и добро е македонците да купуваат станови. Можам само да ви честитам и да ви посакам се најдобро. Нема ако почнувате нова епизода од вашето живеење.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани г-да пратеници, а посебно почитуваи граѓани на Македонија.

Сакам да ви се извинам , бидејќи се добива впечаток дека навистина ја злоупотребувам говорницата, меѓутоа неможам да не одговорам.

Ќе тргнам токму од "мувата". Кој си ја има мувата на капата, тој си ја брка. Г-дине Флоровски, да не си ја имате вие мувата на капата па да купувате оценки. Јас никогаш не сум ни купил, ниту знам пари да се даваат за оценка. Пониско неможе да биде за еден професор и за студент. Тоа е најголема навреда. Тоа може да биде само неспособна личност да помисли. Доволно сум паметен и доволно сум трудољубив да земам да научам и да се подготвам да положам испит. А нема поголемо понижување од купуваше на оценка. Тоа е што се однесува до купувањето. Доживотно ми нудите г-дине Флоровски да бидам пратеник. Не, г-дине Флоровски, јас несакам . Јас си имам струка. Јас сум професор. Кажете ми вие што работите? Работевте во "Комуна". Да се вратите од каде што дојдевите. Чесно е да се вратите во "Комуна". Јас ќе се вратам од кај што дојдов од Факултетот за физичка култура. И од овој момент дајте двајцата да дадеме заклетва дека ќе се вратиме таму од каде што дојдовме Јас се враќам. Дали вие ќе се вратите? Не ја менувајте темата. Темата е многу сериозна, бидејќи граѓаните сега не мерат и нас не вагаат. Граѓаните

доста се одлучуваат за партии. Нема големи и мали. Има големи и мали само пратеници. Да не заборавите дека вие не сте бирани од народот. Народот мене ме бирал на мнозинска листа. Вие бевте на пропорционална листа. Вие влеговте во клуч и по симпатии, по штитење на нечии интереси. Јас влегов во интерес на народот и должност ми е да ги штитам интересите на народот. А Флоровски, јас ако земав едноособно станче треба да ме жалите, а вие колку станувите имате и кои вили ги градите на Водно, како не ви е срам да се засрамите еднаш. Универзитетски професор да не може да купи едно станче. Засрамете се еднаш. Таткоми ми направил се, ако ве интересира.

АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ:

Јас морам да признаам дека ми станува незгодно да реплицирам со г-динот Вангел Симев и воопшто да влегуваме во една ваква полемика, затоа што претпоставувам на народот преку глава му е дојдено, како што кажа и самиот г-дин Симев дека станал досаден, а тоа морам да го признаам дека станавте досадни и добро е што јавно признавате дека е така.

Јас не ве обвинив г-дине Симев дека ставате оценки на студентите за пари. Јас тоа воопшто не го реков и не ве обвинувам, и најмалку имам намера да ве обвинувам. Јас реков до колку има сознание, органите на прогонот кои што се занимаваат со таквите дејанија. Значи, не ве обвинив.

Околу вашата струка, на многу пати овде е зборувано, колку вие направите за македонскиот фудбал во државата и во клубовите и во репрезентацијата. Значи, не сакам да навлегувам, кои се вашите успеси, или неуспеси. Тоа повеќето од пратениците од македонската јавност го знаат. Мислам дека е лошо цело време да зборувате колку сте вие успешни божем сте тренер од светски калибар. А мислам дека и блаканските простори ви се прешироки. Јас мислам на помал простор, повеќе би се снашле. На територија на една општина, можеби Конопиште, до колку постои таму фудбалски клуб.

Ниту во времето на Тито не сум давал заклетви и чесен Титов пионерски збор, ниту сега ќе дадам заклетва каде јас ќе се вратам. Ке се вратам онаму, каде што ќе ме водат божјите патишта. А вие г-дине Симев веќе сте при крајот на вашето работење на факултетот, вртите околу шееска . Најобјективно ќе треба да се

пензионирате. Одтука ќе одите право во пензија со еден висок пратенички просек.

Велите дека не сум биран од народот, а со тоа воопшто да не гласате за нашата пропорционална листа. Сакам да ми кажете кои се тие луѓе што гласале за нас. Сакам да ви кажам следно: дека на таа листа бев 14-ти , до колку се однесува попримерно, како што вие сакате да кажете, можеби ќе бев петти, шести, седми или осми а не 14-ти.

Мислам дека г-дине потпретседателе тука треба да завршиме. Почнувајќи од г-динот Симев стануваме по малку и досадни. А за себе не би можел да кажам, другите ќе кажат.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Навистина навлеговме во една матна на реплики, кој што на некој начин не одвлекоа од темата. Имено, предлогот дали да го подржаме или не Предлогот за измена на законот за високо образование, каде што се предлага да се укине оној член од законот што предвидува формирање на фонд за високо образование. Значи, нема да навлезам во обвинувањата зошто досега не се работело по законот, зошто тој фонд таков каков што е предложен не бил формиран , меѓутоа, би сакал да одговорам, или да упатам на една работа, која што се изнесува, не би требало баш така да се изнесува.

Имено, се вели дека ако се укине фондот, тоа ќе биде исто така многу лошо, катастрофа за високото образование и тн. Повторно и од претходната дискусија една логика да се извлече. Година ипол дена ние го имаме овој Закон. За година дена не се спроведе ниту еден член од Законот, не се воведо фонд за високо образование. Дали високото образование во РМ го снеса. Дали пропадна? Или, евентуално финансирањето претходно како што било дали беше изменето. Случајно да не се намалија платите. Не. Продолжи се како што беше претходно и сега доаѓаме до можеби, оној крупен момент дека тврдењата, дека до колку го снеса тој фонд, нешто драматично ќе се случи во високото образование Практично нема основа. Немаат основа, затоа што во рок од година ипол дена, неоформен фонд, финансирањето продолжи по теркот што беше донесен пред да биде донесен овој закон за високо образование. Значи, не држат тезите дека нешто многу драматично и катастрофално ќе се направи, до колку се укине овој член.

Сега доаѓаме до моментот во кој што треба да го оцениме и на тежина Законот за органите на управата, Законот за финансирање на тие органи и до колку тоа го имаме предвид тогаш навистина ќе се соочиме со фактот дека членот со кој што треба да се формира фондот за високо образование не е потребен во законот. Беше направена една споредба, која што може логички барем до некаде да држи дека постои фонд за здравство, постои фонд за пензиско осигурвање, а овој фонд не постои. Повторно можеме да се повикаме на логиката, дека тој фонд не постоеше, меѓутоа, драматични промени во формирањето на високото образование не се случија. Ама замислете да не постои фонд за пензиско инвалидско осигурување, да не постои фонд за здравство. Значи повторно не држи логиката на споредување, бидејќи овие два фонда се со традиција која што постои во Македонија 50 години. А овој фонд постои нула години. Значи, неможе да се споредува некој што има два па сега дај и три, бидејќи до колку не постои, многу драматично нешто ќе се случи.

Беше спомната програмата на мојата партија. Иако министерот за нешто одговори, јас би сакал тука да спомнам нешто, практично, со залагањата за реформи, општо во државата, па и во делот за високото образование, ние уште во 2000-та година, кога го носевме законот за високото образование, спомнавме дека овој закон кој што оваа Влада смогна сили да го предложи и дека со тоа се прави еден чекор во реформата на универзитетот. А во програмата на мојата партија за тоа пишуваше, дека ќе се прави реформа на високото образование.

Значи, ако гледаме апсолутни фразите што се употребени таму практично ние сме се нафатиле да исполниме дел од претходното ветување во 1998 година. Во меѓувреме, беа донесени, ги спомнав и Законот за финансирање на органите на управата и по однос на тие закони, до колку размислуваме да продолжиме со реформите, ќе мора да се укине и овој невостоставен, односно непостоечки фонд за високо образование.

Што се однесува до определбата на финансирањето, исто така го подржувам, бидејќи доаѓам од факултет, во кој што има шест институции. Мојот институт за информатика, а на министерот институтот за физика. Мојот институт има 550 студенти, а институтот на министерот има 30 студенти. И мене оваа поделба по однос на студентите, навистина од еснавски

аспект ми одговара, затоа што излегува 28 пати, така пресметав грубо, поголем е учиникот на некој што раобтат со многу студенти во една напредна област, одколку оние што работат со тројца студенти.

Според тоа, јас ќе го подржам овој предлог закон.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Данило Глигоровски.

За збор се јави г-динот пратеник Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Би сакал да ја изразам вчудоневиденоста од нивото и начинот на кој се расправа денеска во Парламентот. Навистина мислам дека оваа расправа срамно е да се води на вака неодговорен начин и сакам да упа-там една забелешка дека г-динот што претседаваше пред вас, мораше да интервенира и навистина, не смееше да дозволи нивото да биде спуштено на ниво на панаѓур или битпазар, затоа што навистина оваа проблематика и темата на високото образование, тоа не го заслужува. Тие бескрајни полемики на личен план, кои што беа крајно смешни, вулгарни и примитивни, навистина, не се и не им е местото во Парламентот. И ако на тој начин се мисли дека сериозноста на темата ќе се сврти на некој лев колосек, мислам дека се лажат сите тие кои мислат дека е така, затоа што прашањето е суштествено, крупно, битно и консеквенциите веројатно, ќе ги почувствуваат партиите на следните избори, во зависност од тоа какви гледишта застапуваат.

Јас веднаш би сакал да свртам внимание во мојата дискусија на нешто што не е разгледуваше или расправа околу тоа дали држат, дали се во ред, дали се исправни предложените промени и дополнувања на законот за високо образование. Тие предизвикаа толку внимание во јавноста што чувме навистина во јавноста компетентни мислења на таа тема и од Универзитетот, од Ректоратот на Универзитетот, од Универзитетскиот сенат и јас само би додал дека како професор на Универзитетот "Кирил и Методи", можам само да ги подржам ставовите и на Ректоратот и на Универзитетскиот совет и мислам дека апсолутно тие држат, кога се насочени во насока на тоа дека предложените промени и дополнувања го загрозуваат основниот принцип на автономијата на Универзитетот и тоа задира и го загрозува практично, во натамошна

консеквенца целокупниот високо образуван систем.

СТОЈАН ПОПОВ: (Продолжение)

Не би сакал воопшто да се впуштам во некои полемики затоа што ми се чини дека јавноста беше доволно информирана и доволно работи слушна на таа тема. Меѓутоа, би сакал да обрнам внимание на еден друг агол на гледање, а тоа е несфатливоста, како може една Влада која што пледира на својата сериозност, на својата програма, на владината политика, на државната политика, внатре во тоа вклучени партиските ставови или политиките на поединечните партии кои ја сочинуваат Владата, да биде толку неконзистентна во водењето на својата политика. Тоа е еден феномен кој заслужува посебна елаборација.

Јас мислам дека целокупната јавност многу добро памти дека, отприлика година или година и пол, дека со залагањето на една реформска државна или владина политика, беше донесен Законот за високо образование. Токму сега истата таа Влада, затоа што носителот односно окосницата е истата политичка партија, премиерот е ист. Значи, истата Влада која пред година и пол донесе закон кој беше поддржан овде во овој парламент, година и пол не го спроведува законот, значи, нема никаква имплементација на овој закон и веќе, претпоставувајќи во некое ново свое руво или светло со промена, или со појава, јас би рекол, на еден човек кој што повеќе, би рекол во едно комично светло на голем диктатор, а не на голем реформатор сака да наметне нешто, значи нов концепт и да внесе ново гледање или некои нови аспекти во реформата на високото образование. Таа неконзистентност, парадоксалност или контрадикторност јас навистина не можам да ја сфатам. Мислам дека е апсолутно контрапродуктивна, контрапродуктивна и не прави крајно несериозни, несериозни како луѓе, несериозни како интелектуалци, нешто што воопшто не му е дадено ни шанса да заживее, а што беше донесено со толкава голема увереност, дека се прават позитивни томаци кои треба да не одведат спрема нешто што е европска ориентација, значи што беше направено пред година и пол од истата таа влада, сега во својата спротивност се појавува како предлог пред овој Парламент. Мислам дека тоа навистина е недозволиво. Од друга страна пак, сакаме да

прокламираме, или постојано с залагаме за тоа дека градиме правна држава, дека мораме да ги почитуваме законите што ги носиме, дека мораме да се држиме до уставните определби итн. Значи, се работи за нешто што навистина треба да биде предмет на сериозно разгледување. И од самите партии кои на еден несериозен начин сега сакаат да ни наметнат вакви размислувања. Затоа, јас пледирам, посебно до колегите од ВМРО-ДПМНЕ, уште еднаш да размислат и длабоко сум убеден дека треба да се вратат на идејата која што мора или треба да ја покаже нивната сериозност и конзистентност како политичка партија. Јас не можам да разберам, премиер кој може да дозволи во истата своја влада за година или година и пол да донесе еден закон кој исто така е негов акон, кој е сестрано подржан од Парламентот и македонскиот народ и македонскиот универзитет, во тек на една година, без да даде право на живот на тој закон, да најави концепт за друг закон кој практично ги загрозува основните принципи, највиталните принципи на самиот универзитет. Јас сум убеден дека тоа има сериозни консеквенции не само кај Владата туку по носечката политичка партија која се јавува како креатор на државната политика.

Затоа почитувани колеги од ВМРО-ДПМНЕ пред се, ве молам да ја поддржите идејата да биде повлечен овој предлог за измена и дополна на овој Закон за високо образование.

Јас лично, ако дојде до гласање, ќе гласам против.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на гссподинот пратеник Стојан Попов.

Во првиот дел слушнав дека критикувате дел од пратениците во нивните излагања. Јас бев поддржуван во тоа, меѓутоа пратеникот има своја автономија, има своја одговорност, пред се, пред своите избирачи и секој пратеник ќе го положи испитот на наредните избори, ако мисли да се кандидира. Пред тоа ќе мора самиот да размисли дека оваа говорница е пред се во интерес на граѓаните, а не за индивидуални цели и карактеристики.

Продолжуваме со работа.

За реплика се јави господинот Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитувани пратеници, почитуван господине потпратседатале,

Не би сакал нашата раплика да го земе такот од пратходната. Мислам дека сме академски граѓани кои можеме на ниво да размислуваме и пред јавноста да ги браниме нашите ставови.

Меѓутоа, би сакал да кажам нашто во однос на забалешката дека постои одредена неконзистентност во законските решенија кои биле предложени пред година и пол и сагашното решение за укинување на фондот за високо образование. Прашањето беше како е можно тоа, односно еден апел до пратениците на ВМРО-ДПМНЕ сепак да размисли за ваквото решение, дали да го поддржат. Јас сум размислил и еве сага ќе ви ги објаснам, можеби на причините, пред малку се обидов да ги објаснам причините. Ќе се обидам чисто да ве потсетам на аналогијата која веќе беше спомната во некои од дискусиите дека промени на концептот во рок од две, од три години се можни. Ако во една Словенија едно решениа во однос на фондот за високо образование, после година, две било укинато, зошто тоа решение и такво укинување на тој фонд да не се случи во Македонија. Значи, не е нешто несекојдневно, а по однос на тоа ако сме имале одреден концепт. Меѓутоа, во државата навистина се направија голем број реформи по однос на финансирањето, закони од финансиската сфера. Значи, не е ништо несакојдневно и не е нешто анахроно, во смисла сега да го истакнуваме како голема слабост на ВМРО-ДПМНЕ дека концептот ако бил пред година и пол време, сега со укинувањето на фондот нашто сосема екстремно ја менуваме нашата политика. Такви работи се случувале и во други земји, бидејќи всушност законите еден на друг треба да бидат компатибилни.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Глигоровски.

За реплика се јавува господинот Стојан Попов.

СТОЈАН ПОПОВ:

Би сакал на почитуваниот колега да му кажам само една работа. Овде се работи за неконзистентност во континуитет. Значи, од самиот момент кога е изгласан законот за високо образование, тој не се спроведува ако имаме таква појава на неспроведување, на непочитување на закон од страна на еден министер, значи на министерот кој

припаѓа на истата Влада, дури и тогаш и сега, мислам дека навистина ќе работи за сериозно прашање, за сериозна неконзистентност, поготово што мислам дека треба да се почитуваат разликувањата, стручни, комгтетентни, кои доаѓаат и од самото извориште на универзитетот. Тоа се Ректоратот на Универзитетот, Универзитетскиот сенат и повеќето факултети по бројност. На универзитетот кои сметаат дека таквиот закон ќе ја загрози автономијата на универзитетот, затоа што фондот, како што и претходно мојот колега Макрадули спомна односно наброи надлежности, кои се надлежности и компетенции и има фондот за финансирање. Значи, се работи за самата суштина. Не е фондот само распределба на плати, туку во фондот се влезени скоро сите витални дејности кои практично го одржуваат и врз кои се базира работењето на Универзитетот. Како е можно нешто во континуитет да биде негирано, од самат појава на неговото донесување. Година и пол закон да не се спроведува. Во која држава? Во правна држава? Немојте да си скокате сами себе во уста.

Сакав на господинот министер да му реплицирам една работ.а бидејќи го спомна случајно факултетот на кој сум јас. Меѓутоа, навистина не сакасм а се спуштам на тоа ниво, затоа што сметам дека елементарни познавања нема од областа на уметностите и навистина тие компаративни анализи кои ги даде околу финансирање на факултетот за драмски уметности, со некои факултети во Европа и тн., навистина не држат. Тоа едно мало дете може да му го објасни. Не би сакал јас да му ги објаснувам, но само да му кажам една работа, ако споредува со Германија и Франција. Конкретно, на мојата класа има 5 студенти. Меѓутоа, продукцијата филмска е еден филм годишно а во Франција е 170 филма годишно, или во Германија се 80 до 90 филма годишно. Навистина не можам да согледам аналогија да се прави со високоразвиени средини и многу помногубројни, средени со милионско население, во однос на мала Македонија. Навистина такви аналогии и компарации се депласирани.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Стојан Попов. За реплика се јавува господинот Вангел Симев.

ВАНГЕЛ СИМЕВ:

Мојата реплика е упатена на господинот Данило Глигоровски.

Сакам да напомам, некои од колегии спомнаа овде ниво. Да не заборавиме, напома и господинот потпретседател дека имаме автономија, да се искажеме овде што се мислиме, а ние му ја земаме автономијата на универзитетот. Не водиме грижа што му ја одземаме автономијата на универзитетот, зборуваме овде за некое ниво овде во оваа собраниска сала. Заблоравме кој што и за што гласал, а зборуваме пак за некое си ниво во Собранието.

Господа, некои може и да пее овде на говорница, важно е што ќе каже. Мое некој да говори со висок тон, битно е што ќе искаже. Може некој да шепоти и дса не знае да зборува, писмено да го каже тоа, но многу е битно што ќе каже. Можеби некој никогаш нема да проговори, само ќе притисне на копче. И тоа е ниво. Така да, за нивото да зборувате малку размислете. Народот ќе пресуди за нивото.

Зошто му реплицирам на господинот Данило Глигоровски?

Господине Глигоровски. Бидејќи се работи за фонд во кој фонд сака Министерството да ги стави рацете на тој фонд и да управува, доколку нема фонд, со универзитетот. Најдобар пример и најсликовит е токму со Факултетот на драмски уметности. Размислете си, ќе си земе за право, ова што кажа министерот дека таму еден студент чини 7.000 евра, неземајќи ја специфичноста на факултетот каде што групата таму треба да брои еден или двајца студенти. Има факултети каде се и 10 студенти во една група, има факултети каде што 100, 200 па и повеќе студенти има. Не е се едно исто. Специфичноста мора да биде земена предвид. Од тие причини, да не испадне сега да биде дарезлив или да биде Господ министерот, па да дава средства колку што сака на поедини факултети, а со тоа ги прави факултетите да бидат зависни, а знаеме зависен човек колку може да размислува. Од тие причини ние бараме да се формира фонд и да не биде зависно, туку автономно да биде високото образование. Логиката е сосема јасна. Не може да има фонд за здравство а да нема фонд за високо образование каде што има автономија.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот пратеник Вангел Симев.

За збор се јавува министерот за образование господинот Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Можеби требаше порано да се јавам да објаснам некои работи за конзистентно или неконзистентно.

Се работи за нормална процедура и мене ми е чудно како може меѓу пратениците да постои двоумење околу решавање на ситуација на колизија на законот. Најнормална работа е, првиот момент кога ќе се утврди колизија на закони, да се направат измени во законите и тие да бидат усогласени меѓу себе. Токму поради тоа веднаш, минатата година, кога јас повторно дојдов на позицијата министер за образование и наука, утврдвуајќи колизија на законите, предложив измена на Законот за високо образование со цел тој да се усогласи со целиот систем, со системот за трезорско работење, со Буџетот и со Законот за органите на управата. Значи, чисто формално правна процедура, многу јасна и позната во сите правни системи, во сите правни држави. Најнормална работа, Владата кога има ндоколку одредби во различни закони кои си противречат, укинува во одредени закони одделни одредби и со тоа се расчистува правната регулатива. Значи, многу јасна ситуација. Мене ме изненадува зошто некои од пратениците овде има огромен број на правници не го предложи тоа со цел да помогне во расчистувањето на правната регулатива.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот г-динот Ненад Новковски,

За реплика се јави г-динот Стојан Попов.

СТОЈАН ПОПОВ:

Само би сакал да му укажам на министерот дека повторно

самиот паѓа во контрадикција и во една навистина парадоксална стапица. Затоа што, ако тој како министер увидел дека постои колизија на закони, тогаш се прашувам каде е одговорноста на Владата и на премиерот во целата таа работа, затоа што истиот принцип тогаш би требало да биде при жменет на сите останати закони. Тогаш, по кој принцип, ако има конзистентност во Владианата политика, тоа не се применува во однос на фондовите во областа на здравството и на пензиското осигурување, ако пос-тои колизија на закони. Така што, мислам толку е евидентна

контрадикцијата, што значи навистина не постои Владава политика. Веројатно, некој во Владата треба да му укаже на г-динот министер дека тоа соодветно треба да се протегне и низ сите други закони, или во самиот старт тие да се направат компатибилни. Значи, уште кога се создаваат самите закони. Значи, се работи за некомпетентност, за нестручност за дилетантизам, за што се работи во работата на Владата. **ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:**

Му благодарам на колегатата Стојан Попов.

Повелете г-дине министре за образование, Ненад Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Повторно околу фондовите беше кажано дека постојат фондови. Се работи за фондови кои што не се органи во составот на министерствата не постои колизија со овој закон и законите со кои што се уредени тие фондови. Мислам дека работата е доста елементарна, меѓутоа, десетина пати се спомна истото. Не постои никаква колизија во овој случај, затоа што Законот на органите за управата воопшто не е во судир со тие одредби Законот за органите на управата точно утврдува кои се органите во состав на органите на државната управа, а овие фондови за кои што стана збор не се органи во состав на органите на управата.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот Ненад Новковски.

Повторно за реплика г-динот Стојан Попов.

СТОЈАН ПОПОВ:

Г-дине министре, немојте да паѓате само подлабоко и подлабо-ко, да заглибувате. Па, уште полошо ако е така. Значи, очигледно тоа сакате да го ставите во надлежност на Владата. Значи, сакате да го ставите под капа на Владата. Мислам немојте да заглибувате, навистина, не ви треба.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Стојан Попов.

За збор се јави г-динот Благоја Стојковски.

БЛАГОЈА СТОЈКОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани министри, почитувани колеги пратеници.

Навистина, немам ниту желба, ниту, морам да кажам, знаење за да се јавам за дискусија, меѓутоа, морам да

кажам некоја работа. Некои од првиот ред ми вртат глава, тоа е нивни проблем, нека вртат глава, но сакам да кажам една работа. Повеќе сакам да се јавам процедурално од причина што некој стана овде и се почувствував навреден како човек, затоа што имам завршено високообразование, а верувам дека 99%, за еден посто не можам да тврдам дека имаат сите високообразование, и дека на нашите факултети за да се положат испити мора да се дадат 500 до 1000 марки. Е, сега, да ви кажам една работа. Многу одамна завршив факултет и тогаш ништо не знаевме што се ни 500, ни 1000 марки. Сега се прашувам ако е така, се прашувам вака, ако некој од власта станува и го поставува ова прашање дека е така, се прашувам дали власта која е на власт треба ова да го расчисти или некој друг во оваа држава. Морам да ви кажам дека мора да сватиме дека тоа што некој го зборува овде дека со 500 или со 100 марки се полагаат испити и тој е член на партија која е на власт сноси огромна одговорност, затоа што ги продуцира овие работи. Нема друг кој може да го спречи, освен власта. Затоа е и власта. Опозицијата е да стане овде и да каже, а не некој да станува тоа да го кажува. Сакам да кажам дека, верувам дека ниеден од вас овде, ама ниеден не положил со 500 или 1000 марки, мислам за тие што завршија овде во оваа мила и драга Македонија. Или пак нека постои, нека работи правната држава како што треба.

Уште една работа, ве молам, немојте од оваа говорница кога зборуваме за еден сегмент многу битен, сегмент кој ми дал мене образование високо да бидам инжењер, да можам да создавам, да електрифицирам да правам со мои колеги, со мои мајстори да создавам светлост во куќите на граѓаните на Македонија, да ми кажува дека вие или кој таму ќе добиете нула пратеници. Па, ние зборуваме за високо образование, универзитетот овдека не бира пратеници. Нека е и од ВМРО македонска или некоја друга партија. Ние овде зборуваме за една многу битна работа и сакам на тоа а се насочиме. Сакам да кажам дека се работи за можеби, за мене, многу битна работа во создавање на една индивидуа, која утре во општеството треба да создава продукт. Така се вели, чисто да создава продукт. Нема, нема поголема работа од тоа детето кога ќе се земе во училиште кај учителката прв пат да ја сака

учителката, да му обрне внимание или учителот, не, нека ми опрости министерот, несакам сега да ги потенцирам некои работи оци и попови, тоа е глупоста што се направи. Учителот е тој кој го прави детето или велат вака, во западните земји го прави детето во почетокот на своето создавање или на запад велат една млада фиданка ако во почетокот малку ја искривите, ќе биде крива. Учителот е тој кој е крив или ја исправува. Сакам да кажам дека после тоа основно образование, средното образование, за мене, најбитен сегмент кој мора во ова наше општество да профункционира и да функционира како што треба е високото образование. Високото образование мора да биде, пред се, силно кога зборувам силно, зборувам за знаење. Силно, независно по било какви политички и други влијанија. Самостојно и независно. Ако имаме такво образование тогаш навистина ќе сакаме да имаме во ова општество развој. Ако ова го немаме, ако ова го спречиме, во почетокот, тогаш едноставно моја констатација е дека нема да имаме силно, независно, развојно, високо образование, туку за мене кумановски кажано "ќораво", а вака кажано слепо општество. Слепо општество е една работа, слепо општество е дека во тоа општество ќе немаме развој пред се на индустријата, основа, подлога за секое општество, ќе немаме развој на земјоделие, сточарство, во кое сите овде што живееме знаеме што значи за Македонија, меѓутоа ако овие три работи ги немаме ќе немаме образование како треба, основно и средно, ќе немаме уметност која ни е и те како потребна на оваа држава, затоа што таа е надградба на сето она што го правиме, ќе немаме култура која ќе не отсликува во целиот свет, ќе немаме уметност со која ќе се гордееме како што се гордееме до сега со изминати години во ова наше општество, и наше творење, ако тоа не му го овозможиме на Универзитетот да гради вакви кадри мора да ви кажам дека во едно такво општество, знаете што ќе имаме, ќе имаме за што меѓународната кризна група не обвинува дека имаме криминал, дека имаме корупција, дека имаме мито, дека имаме некаквј ранчови и дворци, не сакам да ги зборувам, бидејќи сега овде елаборирам ова прашање. А сето тоа доведува до онаа првата резултанта, бидејќи, бидејќи да сум во структурата таква, таа резултанта е слепа, што ја кажав во почеток. Затоа сакам да кажам дека секој фонд кој во својата основа предвидува и бара стварање на услови за обезбедување на знаење на наши идни граѓани дали се тоа

студенти, да кажеме еве студенти, кои ќе знаат подобро од мене компјутери, кои ќе знаат подобро од мене интернет и кои ќе знаат се што се случува во овој свет. А за да тоа го знаат им треба фонд, им треба фонд за пари, фонд со пари, не им треба фонд за плати на професори. Им треба фонд да овие сите работи ги имаат на факултетите. За да можеме да се вклучиме во сето она што го бараме сите овдека. Влегу ваќе во Европска Унија, без да кажам дека ни најмалку немам намера да кажам еве за студентите дека им треба подобар стандард да не им течат бараките таму што им течат, тоа не ме интересира, има власт која мора да го реши, меѓутоа, ако на овие студенти и преку овие фондови не им створиме можност за развој на интернет на компјутери, на уметност, на култура, можност да ја презентираат оваа дрга и убава Македонија во светот тогаш сме сигурно во едно големо, големо општествено слепило. И ве молам, немојте да се овдека, одлучуваме за некоја работа дека треба фонд во здравство, треба фонд во патишта и патчиња да правиме, фонд во водна заедница, фонд за ова, не ни треба фонд во најбитниот сегмент што постои за сите нас овдека. Еве за нас не, за наши дечиња. Како можеме да одиме против тоа? Не ми е јасно. Не можам да верувам без разлика од која опозиција сум сега нели, дека ние без вакви вложувања во наши студенти ќе имаме поголеми вработувања. Па луѓе нема вработувачка ако тие луѓе не ги знаат состојбите што се случуваат во светот. За да се случат состојбите во светот, да ги сознаат мора да имаат достапност до сите материјали преку интернет, преку се она што е модерно денеска.

Уште една работа. Мора да ви кажам на сите овдека дека се залага: за ова да остане фондот, да остане само за овие намени, да остане за овис намени за утре кога отидат кој било каде дали било на Медицински, Електро-технички или на друг факултет да ги има сите сознанија и можности технички, бидејќи воглавном техниката е таму, на располагање, за да може да се носат со сите во светот. Само на таков начин можеме со такви кадри, оспособени преку вакви работи да проферираме дека во Европа ќе имаме поголеми вработувања, вработувања, колеги не се прават со тоа што во Електростопанство во Пошта или во некоја јавна установа ќе направиме вработувања. Тие се непродуктивни. Мораме да правиме продуктивни вработувања, било да сте од позиција или од опозиција. Тие може да ги направиме само преку внесување на овие

работи. А тие работи може да ги внесеме само преку еден фонд во кој не само држава, сите бизнисмени во оваа Македонија и надвор о Македонија да вложуваат. Што има лошо тоа ако некој од Америка, Австралија, Франција, Германија вложува во овие фондови. Има лошо во тоа што ќе створиме можности за поголеми вработувања, има лошо во тоа што ќе ги намалиме бројот на вработувања или сите се слагаме дека сакавме да го намалиме бројот на вработување, на невработено простете, на невработени, ил сакаме уште една работа. Само преку вакви вложувања во кој државата нема да има контрола, без разлика дали е ВМРО, дали е ДА или е СДСМ на власт. Тоа е независна установа која ќе вложува во знаење на граѓаните млади. Која може да ствара такви кадри кој ќе направат да имаат сите вработени поголеми плати, со тоа ќе створат да имаат и сигурно семејство. Без добро семејство во било кое општество, без сигурно семејство, немојте да очекувате дека ќе имаме напредок. Затоа се залагам да остане фондот под овие работи што ги кажав јас, без разлика дали е тоа позиција или опозиција, да остане да развие и да направи млади луѓе, луѓе кои може да бидат СДСМ, утре ВМРО, прекуутре ВМРО-ДПМНЕ или така натаму. Меѓутоа, кој ќе ја сакаат Македонија ќе ствараат, ќе ствараат основи да имаме пред се поголеми вработувања, да имаме сигурно семејство, луѓе кои ќе ја уништат до одредека граница она што сите ни го зборуваат, огромна корупција, огромно мито и сето тоа што за ниеден од нас овдека не е прифатливо. Ако не е прифатливо тогаш ќе гласаме за да останат фондови.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на господинот Благоја Стојковски. Процедурално, господинот Данило Глигоровски.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, процедуралната забелешка е упатена кон Вас, бидејќи претходниот говорник десет минути во почетокот на своето излагање воопшто не дискутираше за Законот и мислев дека на некој начин вие сте спремавте, како да ве видов да го предупредите, меѓутоа се попишманите можеби. Ја базираше својата дискусија врз репликите на двајца пратеници по однос на купувањето на индекси, односно испити и така натаму и дека за тоа Владата била крива, па потоа купување дворци, што тотално нема врска со овој закон. Очигледно беше дека во дискусијата

провејува тешка демагогија, меѓутоа, барем во почетниот дел се надевав дека ќе го предупредите, дека треба да се држи за темата.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Данило Глигоровски.

Мислам дека забелешката е умесна бидејќи и самиот дискусант така постапи на почетокот, па после влезе во материјална расправа и тој не направи никаква грешка.

Продолжуваме со работа.

За реплика се јави г. Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Мислам дека забелешката на Данило ќе држаше ако кажеше дека 2 минути од мое излагање, ќе му го прочитам излагањето, имам 5 реченици за таа работа.

Кажав дека не ми е својствено, при овој закон, нека го мери времето, да се зборува за тоа дека некој 500-1000 марки давал за испит. Тоа е моја дискусија. Реков дека тоа власта мора да го спрачи. Ги имаме стенограмите, ја имаме дискусијата. Тоа беше 2 минути. Потоа дискутирав за она што за мене е битно.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Благој Стојковски.

За реплика се јави госпоѓа Ѓулистана Марковска.

ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Почитуван потпретседателе, дами и господа пратеници,

Јас би сакала погрешно да сватев, меѓутоа не знам на кого беше насочена алузијата дека некој врти глава и не знам од кого, тоа го истакна господинот Стојковски на почетокот на своето излагање и исто така би сакала да грешам ако кажам дека г. Стојковски не го прочитал законот. Затоа што сето она што го зборуваше онде за Фондот, Фондот прво никаде не е спомнат овде во законот.

Второ, тоа што рече дека Фондот ќе обезбеди добро семејство, информатика, исто така никаде не стои.

Забелешката што овде беше најмногу експлоатирана а за која што навистина можам да кажам дека сум добро запознаена, Фондот за здравствено осигурување не постои затоа што Фондот е лоциран во Законот за здравствена

заштита. Фондот за здравство има посебен статус на правно лице и е оформен согласно законот за здравствено осигурување.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Благодарам на госпоѓата Ѓулистана Марковска. Повторно за реплика се јави г. Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Акон некој го прочитал предлогот за измена на законот, во причините за донесување на законот, основа е ова што јас го реков.

А, кој колку може тоа да го сфати и разбере, тоа е друга работа. Кажав дека нема коалиција со законите, што имаме Фонд за здравствено осигурување, Фонд за патишта, Фонд за води, и сето тоа е позитивно што е направено во периодот сега, да кажеме. Дека и оваа работа е позитивна сега да ја направиме, без било каква работа.

А, за вртење на глава, најмалку таму гледав.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Благој Стојковски. Министерот за образование се пријави. Има збор министерот Новковски.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Му благодарам на пратеникот Стојковски, што во суштина, мд поддржува во онаа идеја кога спомнав дека донациите треба да дојдат до високо образовните институции. Тоа е токму замислата на овој закон, парите од донации да не одат преку Министерството, како што предвидува ова решение, каде што Фондот е во Министерството, туку да одат директно на високо образовните институции. Рековме сега се факултети, меѓутоа во иднина универзитети.

Значи, замислата е тоа, да не дојдат парите во Министерството и 15 луѓе, 7 од Владата и 8 од администрацијата на универзитетите од високото раководство, да одлучуваат па потоа да ги дадат парите во Драмски факултет, туку ако некој сака да донира за Електротехнички факултет, ќе даде пари да се купат компјутери, да се подобри интернет итн, тие пари ќе дојдат на вистинско место.

Значи, овде намерата е точно да се овозможи на донаторите, навистина, да

имаат увид каде одат средствата. Директно да ги донираат до самите образовни институции, сами да договараат и за тоа да одлучуваат самите високо образовни институции, без државата да се меша на било каков и да е начин, односно министерот сака да се откаже од правото на каков и било начин да учествува во управување на средства што не се буџетски.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на министерот за образование г. Ненад Новковски. Повторно за реплика се јави г. Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Исто така да кажам дека оваа дискусија на министерот ја потврди, ја негираше претходната дискусија на еден пратеник од пратеничката група на власт.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. пратеник Благој Стојковски. За збор се јави г. Димитар Батковски.

ДИМИТАР БАТКОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитуван министре, почитувани колеги пратеници,

Овој Предлог на закон навистина побудува многу широк интерес и, не случајно. Затоа што закон за високо образование, не според мене, навистина верувам дека е точно, е еден од најзначајните закони за било која држава. Да не речам после Уставот на државата треба втор, трет, или ако не четврт закон да биде закон за високо образование. Токму затоа побудува толкав интерес и пред година и пол кога го донесувавме и сега овие измени што, на некој начин, ние како пратеници сме под голем притисок, уште повеќе ние кои потекнуваме од Скопскиот универзитет "Свети Кирил и Методиј".

Во дискусиите што сега ги водиме, навистина, според мене, не се навраќаме на некои посуштински работи, туку за нас е примарно дали да го има Фондот или не. Не сакам сега да спомнувам поедини колеги пратеници кои дискутираа, демек ако остане Фондот, дури тогаш ќе тече мед и млеко на нашите универзитети.

Лично мене ми пречи тоа што со Фондот се врзува и автономноста на Универзитетот. Верувајте, со тоа не можам да се согласам, бидејќи автономноста не е само Фондот, не е само наградувањето.

Додека траеше оваа дискусија неколку родители ми се јавија лично по телефон и нивната реакција знаете што беше - вие таму само разговарате во врска со парите, со Фондот итн, а зошто не разговарате нешто за нашите деца, за студентите, за факултетите во однос на целосниот развој на Универзитетот, на факултетите? И верувајте, со право. Затоа што Фондот, според мене, морам да кажам, ми личи како континуитет на едно минато време кога финансирањето на високото образование, јас сум еден од постарите професори, се сеќавам, доста и од вас знаат, постоеше СИЗ за високо образование. Сега нешто слично, мислам, ќе личи и Фондот. Еве, од кои причини:

Со тој СИЗ имавме такво искуство, многу факултети, фигуративно да се изразам СИЗ-от беше еден голем казан во што вареше храна за целиот Универзитет. И сега, една група на луѓе во тој СИЗ ги определуваа лажиците, односно кој ќе добие најмала лажица, кој поголема, кому ќе остане најголемиот дел. Верувајте ми, тоа беше најсликовито кажано, така беше. Сега, ваквото инсистирање, ваквата упорност повторно да има Фонд, нека простат другите кои мислат поинаку, мене ми личи пак на правење на еден таков казан, низ тој Фонд пак да направиме некој управен одбор, во тој управен одбор, како што има најави, веќе дури и фамилијарности од Универзитетот наредени, неznam кои роднини итн., поблиски - подалечни и сега, тие истите на оние факултети кои порано од СИЗ-от добиваа најмали лажици, исто така сега ќе добиваат уште помали лажици.

Морам да признам, не дека сум од позицијата, не да го пофалам министерот Новковски, меѓутоа овие напори што ги прават сега кога во делови заживеа Законот за високо образование некои неправди во финансирањето се исправија. Верувајте ми, ако прашате, многу универзитети тоа ќе го кажат. Меѓутоа, што овде нешто не е во ред, барем за мене?

Дискусиите, односно расправата што се води за овие измени по факултетите, тие се забелешки, сите што доаѓаат од сите факултети, не одат директно во Минисгарството или во некоја група во Парламентот каде што треба да се издиференцира итн, туку одат во нашиот Ректорат "Свети Кирил и Методиј". Таму, видете каква слобода, некој си земаа за право, а повеќето се за тоа кои биле, еве да речеме да биде Фонд,

повеќето се да биде, да го осудиме овој Предлог на закон, за министерот дури и тој дека треба да си оди итн.

Верувајте, еве овде имавме простор и време за изјаснување на сите факултети, што треба. Каде се тие? Еве, мојот факултет Шумарскиот факултет, се изјаснивме. Каде отидоа тие забелешки, не знам.

Сакам да кажам дека Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" не е сам во нашава држава. Имаме уште еден, Битолскиот универзитет "Свети Климент Охридски". На повидок е трет универзитет. Никаде нема реакција, негативна односно позитивна, нема негативна реакција на овој, пардон, не позитивна, туку негативна реакција на овие предлог измени односно на Законот за високо образование или би рекол само на Фондот, затоа што овде не можеме законот да го поистоветуваме само со Фондот. Ете, Фондот нека не чини. Меѓутоа, да навлеземе во суштинските работи на овој закон за високо образование. Ова не е обичен закон, не сакам да навредувам некои дејности, некои области, меѓутоа, Законот за високо образование не го правиме само за Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" овој Закон за високо образование го правиме за нашава држава. Тука треба да се вклучиме, сите професори, сите факултети, па еве и реакции, да ги вклучиме и родителите, да ги вклучиме и студентите па и тие да помогнат. На нив се однесува. Ако земеме дека тоа се однесува за развојот на нашата држава треба да вклучиме и уште пошироко.

Еве, кај нас, на пример Универзитетот "Свети Кирил и Методиј", тој е толку огромен со над 22 - 24 факултети, и повеќе единки што не се факултети, можат да егзистираат како посебни универзитети. Пример, мојот факултет, Шумарскиот факултет, знам сум патувал во Чешка, Словачка, Франција, Бугарија. Шумарскиот факултет, со четирите насоки што ги имаме: за одгледување на шуми, за користење на шуми, за дрвно индустриски маркетинг и насока за холтикултура, во овие земји што ги посочив, воровјатно и пошироко, тоа е посебен универзитет. Е Универзитет за шумарски науки. Овде кај нас ние сме само делови од еден огромен универзитет, еден гломазен универзитет. Да не зборувам за Природно-математичкиот факултет, еве колегата Данило знае, таму треба да се направат

3-4 универзитети, а не еден. Замислете, ние не можеме тоа да го направиме, ПМФ не може да биде една целина, што требавме и досега да го направиме.

Сега, кога зборувам за овој Предлог на закон, пак ќе се навратам на мојот Универзитет каде сум вработен Универзитетот "Свети Кирил и Методиј".

Таму не се прашуваат, ќе повторам уште еднаш деканите, наставно научните совети, па и студентите. Туку, кој се прашува? Се прашува Ректорската управа. Ректорската управа многу од овие декани, членови на таа Ректорска управа, знаете како е некој не сака да се замери, има поинакво мислење, но тој слуша што е примарно. Примарно е мислењето на Универзитетскиот сенат, на ректорите и проректорите, поточно на Ректорската управа, а не Универзитетската управа. Во таа смисла сакам на овој закон да му дадеме поголема тежина, да имаме едн поголема ширина. Каде е тука реакцијата зошто не се појави и Универзитето од Битола "Свети Климент Охридски". Ако е ова од животна важност, овие измени, ако се најдат загрозувани, нема да се најде загрозуван само Универзитетот "Свети Кирил и Методиј". Тогаш треба целото високо образование да се најде во една состојба што треба да се изјасни и да помогне во оваа состојба во која што сме сега.

Уште еднаш ќе потсетам, автономијата, барем јас не ја гледам, не е загрозувана ако има или ако нема Фонд. Автономијата, според мене е многу поширока, почитувани пратеници.

Благодарам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Димитар Батковски. За реплика се јави г. Јани Макрадули.

ЈАНИ МАКРАДУЛИ:

Почитуван потпретседателе, колеги пратеници,

Досега знаев дека и министерот Новковски изигрува судија над законот. А дека професорот Батковски изигрува не знам што и се поставува над Универзитетскиот сенат, што не ми е јасно и немам претстава за што се работи. Би сакал да го цитирам претседателот на Универзитетскиот сенат, професорот Љубомир Цуцуловски, доколку го знаете:

"24 факултети при Скопскиот Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" ќе ја прекинат наставата

доколку во Собранието поминат предложените измени и дополнувања во Законот за високото образование".

Ова е став на Скопскиот универзитет што вчера го соопштија ректорот Александар Анчевски и претседателот на Универзитетскиот сенат Љубомир Цуцуловски. Вие, професоре Батковски или не следите новини или претставниците на Вашиот факултет не ви кажуваат што се случува таму, или не знаете колку факултети има Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" и колку факултети ја поддржале оваа иницијатива. Со еден збор, сите.

Уште една реплика, вие кажавте дека ви се јавиле некои луѓе. Јас не знам кои луѓе ви се јавиле, нормално, тоа е една позната метафора што овде се користи секој втор што излегува се некој му се јавува или сретнува некого надвор. Нормално, би кажал дека се работи за плати.

Надлежноста на Управниот одбор на Фондот, член 85, не знам дали сте ги прочитале:

"Донесува програми за реализација на програмата за високо образовна дејност, одлужува за распределбата на средствата за вршење на дејноста на високо образовните установи, утврдува услови и критериуми за финансирање на дејноста на универзитетите и високо образовните установи како и финансирање на меѓународната соработка, издавачката и информационата дејност, одлучува за инвестициони зафати за одржување на постојната опрема и набавка на нова, за одобрување на средства за набавка на стручна литература и обезбедување амортизација на осигурувањето, одлучува за системот на стипендирање и кредитирање на студентите и за субвенции на студентскиот стандард, утврдува мерила и критериуми за стимулирање на талентирани студенти и одлучува за доделување стипендии на студенти кои постигнуваат надпросечни резултати во студиите, утврдува мерила и критериуми за кофинансирање на студиите и другите партиципации на студентите, донесува финансиски план и завршна сметка на Фондот, итн, итн.". Немам повеќе коментар.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г. Јани Макрадули.

Пред да му дадам збор за реплика на г. Батковски сакам да се договориме за една работа.

Очигледно работиме денеска добро и јас сум, еве, ќе морам да ви кажам односно да ве информирам дека можеме вечерва да го завршиме општиот претрес, односно претресот бидејќи немаме кворум за гласање.

Пријавени се неколку пратеници, дали за реплика или за дискусија не знам, само ќе ги прочитам нивните имиња, па потоа ќе ви дадам збор.

Господинот Александар Флоровски е пријавен за збор или реплика, не знам, г. Вангел Симев, г. Саво Климовски, Димитар Батковски, Ванчо Чифлиганец и Илија Лазаров. Како што гледате, вечерва треба да работиме многу подоцна отколку што јас планирав до 19,00 часот.

Збор за реплика има господинот Батковски.

ДИМИТАР БАТКОВСКИ:

Му благодарам на почитуваниот колега Макрадули, меѓутоа тој ми става некои работи што јас ниту ги кажав, ниту ги помислив така. Јас кажав само едно, не постои само Универзитетот "Св.Кирил и Медотиј", не постои само посочениот Сенат на нашиов Универзитет. Има уште еден Сенат, Сенат има и Ректорска управа и Универзитетот "Св. Климент Охридски". И тоа беше поентата во мојата дискусија, а не дека јас се наметнувам .кажувам во името, не знам, не го ценам мислењето на нашиот сенат и т.н. Мислењето на Сенатот и на Ректорската управа конкретно и на Ректорот, тоа е на Ректорот и на претседателот на Свнатот и тие не можат да кажат во име на 24 факултети: утре прекинуваме со работа. Ние треба да кажеме, а не Универзитетот. Минаа тие врвмиња, ние ќе кажеме дали ќе штрајкуваме, а не Универзитетот. Во тоа е поентата, во тоа е разликата што вака сакав да Ви укажам.

ЈАНИ МАКРАДУЛИ:

Професоре Батковски веројатно не очедкувате два милиони луѓе да одлучуваат во една држава. Затоа бираат некои пратеници, затоа сме избрани пратеници, некои од пропорционална се провлекле, некои од мнозинска со свои гласачи и тие одлучуваат за одредени работи. Секој факултет си делегира делегати во Универзитетскиот сенат и тие одлучуваат и претседателот на Универзитетскиот Сенат се изјаснува по ставот на Универзитетскиот Сенат. И тој е единствен

, таму нема некои дилеми, не се произнесол некој факултет дека :јас не се согласувам.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

За реплика се јави г-динот Александар Флоровски.

АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ:

Исто така се препознав како што се препозна г-динот Макрадули, но јас секогаш говорам со имиња и презимиња за разлика од мојот колега Благој Стојковски. Алузијата дека испитите се купуваат јас го реков следното, се говори дека таква работа има на македонските универзитети лично ниту сум видел , ниту сум поткупувал, ниту сум терал некого да продава така да кажам испити со одредена сума на пари. Но, доколку постои таква работа, таа не е појава од 1998 година. Претпоставувам колку што ми дозволува мојот ментален столб да кажам дека е многу постара и дека датира не од времето на СДСМ, туку од многу порано. Така што обвинувањата дека доколку се имаат такви сознанија, евтини штосови од она што г-динот Благој Стојковски ги пласираше овде воопшто не палат дека власта е таа која треба да ги лови професорите дали некој студент му тутнал 50, 100, 200, 500 марки во џеб и го купил испитот. Мислам да не кажам дека е ступидно глупаво, или дека во краен случај се граничи со небулоза, да не кажам некој потезок збор.

Втора работа, која исто така е многу битна, некаде пред усвојувањето на Охридскиот Рамковен договор во еден дуел со г-динот Црвенковски реков дека во Собранието треба да се воведат алкотест. Денеска во случајот со г-динот Благој Стојковски не само што тврдам, туку инсистирам истиот да се воведат, затоа што некои пратеници ни влегуваат во Собранието во една блажена состојба. А најтрагично од сето ова е што доживеавме за криминал и корупција да ни говорат луѓе со сомнителна репутација од матичното место на живеење. Само ќе спомнам, додека бил функционер, значи да не сме лицемерни, да сме отворени една голема афера со префарбани трансформатори продавани како нови. Тоа е едната работа за која ако не се лажам пишуваше во "Фокус".

И втора работа исто така многу интересна, доколку постои интерес да се отвори на пример досието "светлина". Претпоставувам дека некој ќе најде за сходно да излезе на говорницава и да одговори на моите обвинувања.

И уште еднаш ќе кажам, јас не посочив, г-дине Стојковски не Ве нареков дека сте луд, туку реков дека во Собранието од сега па натаму треба да се воведат алкотест, секој оној што влегува овде да биде подложен на алкотест, затоа што не смеаме да дозволиме Собранието да стане крчма за разни типови и дегустатори на жестокиот алкохол. И доколку се служите со такви епитети, јас ќе бидам доволно културен такви работи да не употребувам и Ве замолувам во иднина Ве молам немојте да се служите со такви епитети барем кон мене, затоа што нема да Ви го дозволам тоа ниту овде, ниту онаму каде што Вие ќе одберете.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Му благодарам на г-динот Александар Флоровски. Јас сум најповиканиот овде. Од оваа говорница се кажуваат навредливи зборови кое е надвор од дигнитетот на Собранието. Се спомнува алко-тест и не знам што. Секој пратеник е одговорен за себе и пред своите избирачи. И јас овде не сум забележал дека некој од пратениците дошол пијан, барем јас како претседавач на оваа седница.

За реплика се јави г-динот Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, изгледа на некои луѓе овде кога некој ќе ги каже вистините од говорницата кои вистини ги потврди и актуелниот министер за образование г-динот Новковски дека дискусијата беше на место. Во мојата дискусија г-динот Флоровски не го спомнав ниту најмалку, туку забележав како човек, граѓанин дека ако некој од говорница именува дека на факултетите се даваат по 500, 1000 марки во реплика на г-динот Симев реков дека власта е должна, а дали е пијана власта не знам, дека е пијана не знам, но дека е нешто друго по меѓународна кризна група, тврдам дека е. Зборувам за Вадата, пратениците не се во власта, Владата е во власта. Сакам да кажам дека ниту го спомнав г-динот Флоровски. Спомнав дека е должност на секоја Влада дека тие работи мора да ги расчисти. Не смеаме ние сите професори на факултети да ги ставиме под едно индиго дека примаат 500, 1000 марки. Така беше дискусијата на еден пратеник. Не знам кој пратеник го спомна тоа и земете ги стенографските белешки, дека тоа што го зборував го потврди уште еднаш потврдувам

министерот Новковски, ама изгледа на некој што не му се допаѓа некоја работа нама друго да каже освен, еве да спроведува алко-тест, па дај Боже спроведете еднаш алкотест и психотест, или што треба таму. Тоа е најубавата работа за да видиме кој што зборува. Ако ме потврди мене министерот, значи и тој со мене е ист. Така беше во дискусијата.

Сега уште една работа да Ви кажам. Г-дине Флоровски, сега по име те прозивам, 20 години сум бил директор на Електродистрибуција, ако има еден трансформатор продадено од Дистрибуција, без имунитет, без ништо барам да поднесеш пријава и се одрекувам од имунитет. За мои 20 години во Дистрибуција не е продаден ниту еден трансформатор, ама ниту еден. И тие работи што сакате да си ги правите, или Ви е криво што во Куманово 35 илјади гласови доби Тито Петковски, а 5 илјади Борис Трајковски, или 25 илјади градоначалникот на СДСМ, а доби 12 илјади Вашиот кандидат за градоначалник од кои 6 800 гласови беа на мои драги пријатели албанци обезбедени преку Хисни Шакири, тоа е Ваш проблем. Ама немојте вака да реагираат. И уште една работа. Она што го зборувате Ве молам потврдете го дека си го одземате имунитетот дека е така за да се расправиме како што треба.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Може ли да се договориме. Јас пред малку реков дека ние очигледно сега сме презаморени и не водиме сметка што реплицираме и дали е тоа нашето ниво како пратеници, или не. Јас мислев да го завршиме претресот, меѓутоа за несреќа не можеме. Јас вечерва ја прекинувам Стотата седница. Продолжението ќе биде дополнително закажано, а утре продолжуваме со работа по Сто и петтата седница.

(Седницата прекина во 19,10 часот).